

**Confessionis An. Osiandri de iustificatione : in qua acerbe et
impie insectatur adflictas Ecclesias, earumq[ue] ministros, qui
hactenus doctrinam in Augustana confessione
compraehensam sonuerunt, refutatio erudita & pia**

<https://hdl.handle.net/1874/429766>

6

CONFESSIONIS
AN. OSIANDRI DE IVSTIFICA
TIONE, IN QVA ACERBE ET IMPIE INSECTA
tur adflictas Ecclesias, earumq; ministros, qui hacte
nus doctrinam in Augustana confelsione
comprehensam sonuerunt,

Refutatio erudita & pia, scripta Magdeburgi
a Mathia Flaccio Illyrico.

FRANCOFORTI
apud Petrum Brubachium,
Anno 1552.

F. 1514

CONFESSIONIS

AN. GRIANDRI DE VESTITICA

IN QVA AGERE ET INTERIRE

IN ADIUTU BODILLI, CARITATE MUNDI, PULCHRE

AN. DEDICANTUR IN ADIUTU CONFESSIONIS

COMPARANTUR IN LECTURA

Relatio oratio & p[er]fectio Magdalenae
a P[er]p[et]ua Iacobi Ilyrico

FRANCORTI

apud Thom. Barthelemy

Anno 1772

CONFVTATIO

CONFESSIONIS AN. OSLE
ANDRI, autore M. Mathia Flac
cio ILLYRICO.

Missis plerisque partim scrupulosis & inutilibus, partim etiam notis ac indubitatis istius confessionis disputationibus, ut de uerbo interno & externo: Quod inhabitet in nobis tota diuinitas: Vtrum iusticia sit creatura an creator: An Christus fuerit in utero matris iustus, & alijs similibus: animaduertimus sententia Oslandri contra alios istic lectores, imo contra Augustanam confessionem, atq; adeo omnes ei adherentes Ecclesias & doctores, summam esse: Quid sit iustificatio hominis, qua à Deo iustificatur ob Christum fide apprehensum, & ob quam ei Deus ex iusto seuerosq; iudice fauens pater sit.

Proponit autem ipse hanc quaestionem, seu controuersiae totius summam 66 facie sui scripti satis incommode ne dicam Sophistice. Hæc enim eius sunt uerba. Die frage ist / ob vns Gott allein von wegen des glaubens als vmb eins geschenecks oder wercks willen gerecht spreche / so wir doch nicht gerecht sein / vnd er vns auch nicht gerecht machet / sondern lest vns bleiben wie wir vordin waren / wie die falschen riecher thun.

In hac quaestione, & paulo post sequentibus, uide-
 tur indicare nostras Ecclesias nihil de regeneratione
 docuisse, cum nunquam in Ecclesia de ea re dubitatum
 sit. Sed non est quaestio: *Ob er vns lasse bleiben wie wir
 vohin waren/wie die falchen richter thun.* Regenerari
 enim nos à Deo spiritu sancto per Christum, nūquam
 dubitatum est, nec etiam docuerunt unquam nostrae
 Ecclesiae, quòd propter Fidem tanquam munus ali-
 quod iustificemur, sicut ille falso eis tribuere uidetur.
 Verum quaestio est, quid nā sit illa iustificatio, qua nos
 Deus propter Christum iustificat &c. ut diximus, De
 ea ut nostram sententiā Tuæ Celsitud. patefacere pos-
 simus, Primum necesse est nos dicere de ipsa uoce, Iu-
 stificare. Duriter enim exagitat usitatam eius uocis no-
 stris Ecclesiis interpretationem, & in contraria eius si-
 gnificatione sui erroris fundamenta iacit.

*Iustificare
 quid signifi-
 cat.*

Iustificare Hebraea phrasi significat proprie absolue-
 re, siue iustum, siue iniustum. In cuius rei certitudinem,
 non tantum plurima exempla, sed & regula de multis
 hebraeis uerbis proponi potest, quam in scripto de fide
 posui, Quòd quaedam uerba apud Hebraeos sunt, quae
 in prima coniugatione qualitate aliqua praeditum esse
 quempiam, In tertia uero eam qualitatem alteri suo te-
 stimonio tribuere aliquem significant.

Debat certe Osiander nouam istam significatio-
 nem uel ex Hebraeo, uel ex Graeco sermone probare,
 quorum neutrum facit, imo & 73. facie fatetur non ob-
 scure, graecam uocem suam illam significationem sua
 natura non habere. Inquit enim: *Darumb hat auch D.
 Luther fast an allen orten des newen Testamento / da-
 ber*

der rechtfertigung des glaubens meldung geschicht/das
wörlein rechtfertigen nicht lassen bleiben / wie es im
Griechischen stehet / Sondern hat an sein stadt gesetzt
das wörlein gerecht machen. Indicat ergo hic Oliander
das es im Griechischen anders stehet/ dann es im Teut-
schen lautet.

Porro exempla quæ ex Paulo citauit ipsamet sunt
ea loca de quibus ambigitur, nec ullum ex eis eviden-
ter eam significationem probat, imo uero aliqua ei di-
serte reclamant. Nam locus Rom. 4. quem primum ci-
tat istam significationem probaturus: Non operanti
autem, sed credenti in eum, qui iustificat impium, im-
putatur eius fides ad iusticiam, clare indicat, quod iusti-
ficari idem sit, quod imputari peccatori fidem eius ad
iusticiam, id est, quoniam nō habeat in se iusticiam, qua
coram Deo subsistat, ideo fides ei apud Deum loco ius-
ticiæ sit. Perinde ac si diceremus, uiro uirtute præstan-
ti eius uirtus imputatur ad nobilitatem. Imputari certe
peccatori fidem eius ad iusticiam, non significat iusticiã
ei infundi, uel eum re ipsa iustum fieri. Quare nec iusti-
ficare id significat. Idem enim illa duo ualent Paulo in
eo loco, iustificare scilicet & imputare iusticiam.

Imputatio.

Sic & proxime ante de eadem re differens, ea uoce
Paulus usus est. Inquit enim: Si Abraham ex operibus
iustificatus est (id est, iustus habitus, iustus iudicatus)
habet gloriationẽ, sed nō apud Deum. Id est, Abraham
habuit quidem tam multa & præclara opera, ut homi-
nes eum iudicarent iustum, haberetq; apud homines
opinionem & gloriam iusticiæ, sed non itidem apud
Deum, qui longe maiorem probitatem ab hominibus

flagitat, & corā cuius iudicio nemo subsistit. Sequitur statim: Quid ergo dicit scriptura, credidit Deo Abraham, & reputatum est ei in iusticiam? Quòd reputari ad iusticiā necesse est idem significare, quòd precedens iustificari. De eadem em̄ plane re loquitur. Dicit enim Abrahamum non ob sua præclara opera à Deo iustum habitum & pronūciatum (Sicut ab hominibus) sed ob fidem. Addit mox eandem rem tractans locū ab Osiandro citatum: At operāti merces non imputat̄ ex gratia, sed ex debito. Ei uero qui non operat̄, credit uero in eū, qui iustificat impium, imputatur fides eius in iusticiam.

Sed non tantum ex præcedentibus ac textus collatiōe apparet, iustificari, significare pro iusto haberi, seu absolui, sed & ex statim sequētibz. Explicat enim Paulus ex Dauide quid sit iustificari peccatorem, seu imputari fidem in iusticiā, idem esse inquit, quòd remitti iniquitates, tecta esse peccata, non imputari peccatum. Quæ interpretatio profecto non fert istam significatiōnem Osiandri, realiter iustum fieri, seu ut passim loquitur, iusticiam infundi.

Remissio pec
ccatorum.

Interponam hīc breuiter expositionem locutionis, Remissio peccatorum. Nam ad expositionem uerbi iustificare multum facit. Peccatum est nō tantum facere prohibita à lege, sed & ommittere mandata, seu non solum facere contraria legi, sed & non implere eam, seu non integre satisfacere ei. Quare remissio peccati, est non tantum abolitio culpe, quòd contra legem aliquid feceris, sed & imputatio impletionis legis. Cum tibi remittit Deus peccata, non tantum id remittit, quòd contra prohibitionem legis fecisti, sed & quòd legi non integre

sepe parum, id est, Sic de te sentit, sic te amat, ac si legi
ipsius integram obedientiam præstitisses. Idem ergo hinc
Paulus & sepe aliàs scriptura dicit esse iustificari pecca-
torem, seu imputari ei iusticiam, ac remitti ei peccata,
id est, perinde eum pro iusto haberi, sicut si non tan-
tum nihil contra legem fecisset, sed & legi plene obe-
diuisset.

Sic porro cum Paulus uerbo iustificare hinc utatur,
ubi tanquam in præcipuo scopo differit, quonam modo De-
us peccatorem iustificet, non dubito idem ei significa-
re, & in alijs locis, de eadem re differenti, certe non ali-
ter alibi de iustificatione peccatoris sentit ac loquitur,
quam hinc.

Sic locus octavo cap. ad Roma. quem secundo loco
Osiander citat, cum ipsius significatione pugnat. Quis
accusabit electos Dei: Deus est qui iustificat: quis est, qui
condemnat? ubi clare apparet S. Paulum facere pios
stantes apud tribunal Dei, quos quoniam ipse Deus ab-
soluat, nemo erit tam uehemens accusator, qui ausit in-
stituere accusationem contra eos, nemo item tam seue-
rus potensque iudex, qui eos condemnare præsumat. Pro-
batur ergo in hoc loco non Osiandri, sed altera significa-
tio uerbi iustificare, tum ex toto cõtextu, tum & ex op-
posito accusare & damnare. Probata autem significatione
uocis cum Osiandro pugnante, probatur & res.

Sic & 9. cap. uerbum iustificare Paulo significare ab-
soluere clare apparet ex diiunctis. Inquit enim, iustifi-
cati gratis eius gratia, per redemptionem quæ est in
Christo Iesu, id est, quia innocens Christus in cruce pe-
pendit, ideo per illam & propter illam redemptionem

& satisfactionem Paulus iam damnandus, iustificatur, seu absoluitur. Et paulo post inquit: Ad ostensionem iusticiæ suæ per remissionem peccatorum, ad hoc ut ipse sit iustus & iustificans impium, Vbi exhibere iusticiam seu iustificare collocat Paulus in remissione peccatorum, id est, in absolute, & non in reali iusticiæ infusione.

Nolo uitandæ prolixitatis gratia de omnibus ab Osiandro citatis locis dicere, Satis enim est ex aliquot deprehendisse, tum quàm bona fide Osiander pro sua sententia sacras literas adducat, tum quomodo Paulus hoc verbo in descriptione iustificationis peccatorum utatur Nec poterit sane Osiander, ut spero, uel unicum locum adducere, quo manifeste probet, id uerbum aliquando in illa sua significatione accipi, ne dicam, ut probet, in illis ipsis locis, ubi propriè de isto articulo agitur, sic Paulo significare. Cur porro Lutherus uerterit uerbum iustificare *gerecht machen*, postea dicetur.

Hactenus de uerbo iustificare, iam de re ipsa dicemus, in qua tractatione prorsus reijcimus illam humanæ sapientiæ ratiocinationē, qua toties exagitat Osiander Augustanæ confessionis sententiam, quòd scilicet iustificari peccatorem sit idem quod absolui, seu iustum pronuciari, & non penitus iustum ac realiter effici. Ex qua sequi necessario uult, Deum esse aut cæcutientem rudemque iudicem, qui prauitatem hominis non norit, aut esse iniqum, qui iniustum iustum esse statuat. Fatemur enim, quòd si quis humana cogitatione nostræ salutis rationem ponderare uellet, iudicaret haud dubie, Deum esse iniustissimum iudicem, qui nos sceles
ratos

ratos nebulones, à pœnis & ira sua liberat, & interea pœnas in suum dilectissimum, iustissimumq; filium transfert.

Certe si quis iudex sic hic in terris agere uellet, merito uideretur nō tantum iniustus, sed & insanus. At Deo uisum est per stulticiam & non sapientiam saluos facere homines, Testatur enim scriptura Deum esse talem iudicem, qui remittat iniquitates, qui tegat reorum peccata, quiq; nō imputet peccatum. Quod, ut dictum est, si quis gubernator in latronibus aut furibus iudicandis faceret, esset non tantum iniustus, sed & eo ipso supplicio dignus, unde fontes eripisset.

Sequitur etiam ex ista ipsius humana ratiocinatione prorsus nihil amplius peccati in homine restare, atque ideo nos ociose remissionem peccatorum flagitare. Si enim uel pauca peccata remanent, quæ certe remanēt. Tamen adhuc Deus erit iniustus, qui nos pro iustis habet.

Desinamus ergo humana sapientia iudicare & exagitare mysticam omnipotentis Dei liberationem, qui mirabili consilio innocentissimum filium suum fecit maledictum & peccatum, ut nos peccatores imputata nobis eius satisfactione iustos pronunciarer. Contempta ergo ista humanæ mentis ratiocinatione, de re ipsa dicamus.

Iudicamus nequaquam pie fieri ab Osiandro, qui & Christum ipsum, & per eum generi humano partam salutem in duas partes lacerat, & alteram, nempe redemptionē, humanitati Christi ac eius passioni adscribit, Alterā uero, nempe iustificationem, diuinitati eius.

sem tribuit. De qua distractione etiam postea aliquid dicitur.

Nam scriptura totam nostram cum Deo reconciliationem Christi hominis ac Dei obedientiae & satisfacti onis tribuit.

*IUSTITIA
Christiano-
rum.*

Nos enim ex scriptura didicimus iusticiam nostram, qua nos Deus iustificat, quam nobis imputat, & ob quam Deo accepti gratia sumus, esse illam imputationem Dei nobis credentibus filij sui obedientiam in exinanendo se, ac ut uno uerbo dicamus, in demittendo se à summo caelo per incarnationem uariasq; exinanitiones usque in inum infernum, imputantis, qua effectum est, ut quanto ille magis nostris peccatis, iraque Dei depressus sit, tanto nos pondere meriti eius ueluti in altera bilancis lance constituti altius euecti, ac ueluti ex infernis ipsis in caelum subuecti simus. Nec hic multum curamus philosophicas istas disputatiões, an iusticia sit Qualitas uel actio, in quibus argutijs totius sui ædificij Osiander primariam basim collocat. Nam & philosophi pronunciarunt uirtutem in actione consistere, & scriptura sane crebro admodum uirtutum nomina ipsis bonis operibus tribuit.

Quanquam porro ex Osiandri definitione iusticiae & illud quoq; non satis liquet, quidnam sentiat ipse proprie esse iusticiam. Bis facie nempe 76. & 162. ita eam definit, ut dicat iusticiam esse proprie id, quod nos ad iuste agendum impellit, ac sine quo iusti esse nequeamus. Quæ definitio & ipsi cognitioni rectitudinis, honestorumque ac turpium aptissime tribuitur. Nam sine cognitione iusti ac iniusti nemo iustus fuerit, & id sanos

*Definitio
Iusticie Osi-
andri*

sanos ad recte agendū impellit. Habēt porro cognitio-
nem etiā dæmones, nō tamen propterea sunt iusti. Im-
pellit quoque ad recte agendum recta educatio, impel-
lunt minæ ac promissiones, impellit etiā bona natura,
non tamen sunt iusticia. Vnde apparet & ipsam Osiandri
definitionem iusticię, quod totius ipsius disputatio-
nis fundamentum est, tam esse ineptam, obscuram, &
etiā falsam, quā nullis plane rationibus suffulta pro-
bataq; ab eo est. Iacente porro præcipuo totius operis
fundamento, quā pulchre ipsum quoq; ædificium ei
fundamento incumbēs stabit, per facile est ratiocinari.

Omissis ergo tum philosophorum argutijs, tum
Osiandri obscuritate, improprietate, ac etiam falsitate
in definitione iusticię, dicemus quā clarissime verissi-
meq; poterimus, quid hominis tum in integra natura
iusticia fuisset, tum etiam in corrupta sit.

Iudicamus integri hominis iusticiam futuram fuisse, *iusticia homi-
nis in natura
re integra.*
& nunc angelorum esse illud perfecte obedire uolunta-
ti ac legi diuine, mente ac opere. Nec enim Osiandro
assentiri possumus, qui dicit legem flagitare diuinam
non humanam iusticiam. Flagitat nanq; talem obedi-
entiā seu iusticiam, qualem homo in integra natura
præstare potuisset, & nunc angeli possunt. Lex enim
certe homini, non Deo lata est, Sed homini tali, qualis
fuit ante lapsum. Fatemur tamen utrosq; angelos scilicet
& homines, gratuito a Deo bonos conditos, dile-
ctos & æterna uita donatos. Ex eo glorię
iusticięque gradu cum nos homines lapsi simus, ac

primū gratuitū Dei fauorē, facultatē Deo parēdi, & in
tā aeternā amiserimus. Deinde in iram Dei, corruptelā
naturalium potentiarum & aeternum exitiū incidēri
mus, Sentimus illud esse iusticiam nostram (Quicquid
id est, siue reuera iusticia est, siue quiddam iusticiæ ἀνά-
λογοῦ. Verborum enim ἀκεβολοῦσθαι hic non curamus,
quod nos tāquam proxima efficiens causa, ira Dei, pec-
cato ac aeterna morte liberat, & insuper nobis Dei be-
nevolentiam aliquam naturalium uirium instauratio-
nem & uitam aeternā acquirit, seu ut breuius dicamus,
quo uel propter quid, ex hostibus Deo dilecti simus,
non solum remissionem peccatorum, sed & imputatio-
nem magnæ cuiusdam bonitatis, iusticiæ, & sanctitatis
assequimur, (quæ tamen in remissione peccatorum sua
quadam ratione continentur, ut superius dictum est).
Nec id solum in prima reconciliatione, sed & quotidie
ac omnibus momentis, quoties remissionem peccato-
rum, patrisq; celestis fauorem quærimus.

Sentimus uero nō nos tantū sic, sed & tota Ecclesia.
Quoties enim de iusticia fidei seu iustificatione disseri-
mus, de eo certe dicere uolumus medio, per quod tan-
quam proximam causam efficientem, ex hoc ut ita dicā
in inferno in id felicitatis dignitatisq; apud Deum resti-
tuimur, unde per peccatum seu iniusticiam in hanc mi-
seriam delapsi sumus, siue iam id sit reuera iusticia, ut
philosophi de ea disputant, siue quiddam iusticiæ ἀνάλο-
γοῦ, nihil refert. Cum enim mundus per sapientiam sal-
uus fieri nō posset, uisum est Deo per mirabilem quan-
dam stulticiam saluos facere credentes.

Hunc porro ipsum effectū Spiritus sanctus in sacris
litteris

literis Christi obedientię & passioni tribuit, ut Colof. p. Visum est Deo per Christū omnia sibi cōciliare & pacificare p sanguinē crucis eius cōlestia & terrestria. Hic clare audimus per sacrificium passionis Christi pacē & amicitiam inter terrestria, id est, peccatores homines & cōlestia, id est, Deū, factum esse. Sequit̄ ibidē statim elegans descriptio effectū obedientiæ & sacrificij, passionis Christi, unde nā nos, & ex quāta miseria, in quā tam gloriam transfulerit. Inquit enim: Et uos qui quondam eratis abalienati, (scilicet a Deo) & inimici mente & operibus malis, nunc tandem reconciliauit in corpore carnis suæ, per mortem, quo exhibet sanctos & irreprehensibiles & inculpatores in conspectu suo. Hic iterum clare audimus Christi satisfactionē nos ex impijs & hostibus Dei, eius dilectos effecisse, nosq̄ inculpabiles irreprehensibilesq̄ coram deo statuissē.

Proinde huius loci testimonio clare euincitur, nostram iusticiam esse proprie imputationē satisfactio nis & meriti Christi, nobis per fidem factam.

Sed priusquam plura argumenta ad nostræ sententiæ probationē afferā, redibo ad expositionē instaurationis hominis. Scriptura inquit: Quod sicut per inobedientiā unius hominis intrauit peccatum, & per peccatum mors, ita contra per obedientiam unius hominis Christi contigerit hominibus iusticia & uita æterna. Si homo in illa obedientia erga legem ac uoluntatem Dei, ad quā erat initio conditus perstitisset, fuisset ei illa obedientia coram Deo iusticia, ac per eam in uita māsisset.

Iam porro obedientiam seu iusticiam cū humana natura lapsa per peccatū nec præstiterit, nec iam præ-

*Quomodo
ita sit instauratio
ratio hominis
post lapsū.*

stare possit, atque ideo iusticia Dei eam ad æternas pœnas uocari, misertus nostri Deus, quo & iusticiæ & misericordiæ suæ simul satisfaceret, excitauit mirabilem quandam personam, nec tantum Deum, nec tantum hominem, & tamen simul Deum & hominem, quæ nouum quoddam obedientiæ genus etiam angelico præclarior præstaret, quam obedientiam cum Deo nostri causa iustitauerit, & nobis uere imputauerit, nostra est ea obedientia, seu iusticia, nosq; ob eam Deo placemus.

Quòd autem illa Christi obedientia seu iusticia nec humana proprie sit, nec diuina, non est difficile probare. Nam humana certe non est, Homo enim talem præstare non potest, nec diuina quidē proprie est. Nam contrarium diuinæ iusticiæ esse uidetur, ut Deus adeo se exinaniat, ut non solum formam serui, sed & formam scelestissimi serui suscipiat, ac ob totius mundi peccata pœnas luat, ut non immerito Deus apud Esaiam dixerit: Ecce ego creo cœlos novos & terram nouam. Ideo & Paulus ad Hebræos inquit: Didicit obedientiam ex ijs, quæ passus est, quasi dicat, nouum quoddam genus obedientiæ per illas filio non solitas tribulationes discere coactus est.

Quomodo porro iusticia, sapientia & gloria essentialis Christi ad salutem nostram faciat, postea dicemus, Neque enim eam negligemus.

Scriptura iustificationem nostri tum obedientiæ Christi ut Romanorū, s. Philip. 2. tum passioni Christi, quam Synecdochice sæpe per sanguinem denotat, quod præcipua maximeq; insignis passionum Christi

Sanguis
Christi.

sti

fiti pars est ea, quam in cruce pendens ac sanguinem fundens perpeffus est.

Poffunt uero duo hæc paffio & obedientia Chrifti per totam eius uitam extendi, inde ab illa prima exinanitione, cum fe filius patri fubmittens nouam quandam, (ut ita dicam) uitam, longe infra diuinam maiestatem inchoauit. Nam & illud primum exinanire fe, cum in forma Dei efferet, genus paffionis est, & paffionum omnium initium, & tota uita eius, una perpetua paffio est, ufque ad refurrectionem, cuius tamen paffionis, quia præcipua uehementiffimaque pars in ipfa cruce peracta est, ideo illa paffio Synecdochice pro omnibus eius paffionibus ponitur: quia item ibi sanguinem fuum pro nobis fudit, ideo & sanguinis nomine sæpe omnes paffiones eius notantur.

Sic & obedientiæ nomine tota uita Chrifti notari potest. Nam Paulus inquit, eum fe humiliasse, factum obedientem ufque ad turpiffimam mortem: & ad Hebræos, cum didiciffie obedientiam ex ijs que paffus est. Ita ut omnia Chriftus Deus & homo, quæ in hac noua uita, postquam factus est peccatum & maledictum, pro nobis peregit, quo patri animo & opere obediendo nouam quandam iusticiam peccatoribus inueniret, fecerit, paffusque fit.

Tota ergo uita filij Dei, postquam in forma Dei existens sese exinanire cœpit, tum obedientiæ, tum paffionis nomine comprahendi potest. Nam & obedientia fuit perpetua quædam paffio, & in paffione perpetua obedientia. Nam ad hoc ipsum in paffiones coniectus est, ut in eis obedientia

*Obedientia
Christi*

ipſus cerneretur; & ad hoc ipſum filius patri obedi-
uit, ut in obedientia paſſionis noſtræ ſaluti debitas
præſtaret.

Quanquàm porro quidam non inepte diſtinguere
uidentur, qui dicunt Chriſtum ſua paſſione nos ab æ-
terna inferni paſſione liberaſſe, & ſua obedientia pro
nobis legem impleuiſſe, atq; ita paſſione remiſſionem
peccatorum, obedientia uero iuſticiam quandam, per-
inde ſcilicet ac ſi nos ipſi legi integre obediuiſſemus,
nobis acquiſiuiſſe: Tamen nos, cum imputatio imple-
tio legis in remiſſione peccatorum contineatur, cumq;
obediētia Chriſti ſit quiddam cum paſſione eius com-
mixtum, ut iam indicaui, cumq; ſcriptura utriq; promi-
ſcue iuſtificationem ſalutemq; noſtram tribuat, ut po-
ſtea probabimus, non uolumus alterum ab altero di-
uellere, Sed utriq; ſimul meritum Chriſti, totiuſq; no-
ſtræ ſalutis effectum tribuere.

Sed priuſquam ſcripturæ teſtimonia prolixius re-
censeamus, breuiter ſummam eorum, quæ poſt uocis
iuſtificare tractationem diximus, repetemus, & qual-
dam obiectiones Oliandri refellemus.

Diximus obedire integre Deo, ſeu eius legi corde
& opere, eſſe ueram iuſticiam, qualem obedientiam &
iuſticiam iam Angeli habent, & homo in integra natu-
ra hauiſſet, & Deo præſtare debuifſet. Ex qua tamen
per peccatum primi hominis excidit.

Diximus quoq; „imo & tota ſcriptura dicit, filium
Dei, poſtquam mediatoris officium ſuſcipient ſeſe exi-
naniuit &c. nouam quandam obedientiam & uitam
longe infra illam diuinam maieſtatem incepifſe, eamq;
ſuam

suam obedientiam, satisfactionem, meritum, redemptionem, propitiationem seu iusticiam (Hæc enim ferme omnibus uocibus scriptura promiscue utitur) nobis imputasse, nostraque illa perinde facta esse, ac si nos ipsi ea omnia præstitissemus.

Hic tanquam Aiæ impetrabilem clypeum Osiander opponit obiectionem, an Christus in utero matris non fuerit iustus, si postea primum noua ista obedientia iusticiam inuenit. Respondemus. In Christo duo sunt consideranda, eius persona & officium. Quod attinet quidem ad eius personam, nunquam ille neque humanitatis neque diuinitatis ratione peccatum nouit. Sed quod ad officium, iam mediatoris attinet, in utero matris, & postea usque ad resurrectionem, tantum absuit, ut esset uere iustus, ut etiam peccatum & maledictum fuerit, id est, ita ei nostra peccata à patre imputata fuerint, priusquam per obedientiam & passionem ea sic deuicit & calcauit, ut in resurrectione de eis triumphare posset, ac si ipsemet reuera totius mundi peccata patrasset.

Quare scriptura non tantum nos Deo conciliatos & iustificatos, per eam eius obedientiam & passionem testatur, ut superius probatum est, & postea probabitur, Sed & ipsummet Dei filium ampliore quandam gloriam propter eam nactum, ut Paulus ad Philip. 2. inquit. Propterea (scilicet propter illam exinanitionem seu passionem, de qua ibidem dicit) superexaltauit eum Deus, & dedit ei nomen super omne nomen &c. Et Hebræ. 5. Didicit ex ijs quæ passus est obedientiam & perfectus factus, fuit causa omnibus audientibus sese saluis etc.

Refutatio obiectionis Osianderi de Iusticia Christi in utero matris.

Hic clarè audimus Christum per suam obedientiam & passionem factum perfectum, Ergo antea fuit imperfectus, non quidem quod ad suam attinet personam, qui nunquam nouit peccatum, nec dolus inuentus in ore eius fuerat, semperque dilectus patri filius, in quo ei bene complacuit, fuit, Sed quod ad mediatoris attinet officium, quatenus (ut dixi) Christus à nobis in se peccata transfulerat, & tamen nondum chirographum peccatorum nostrorum cruci affixerat, nondum potestates tenebrarum profus deuicerat, nec adhuc placato patre aeternam nobis redemptionem inuenerat.

Eam ergo perfectionem & iusticiam, quam per obedientiam et passionem suam, deuicto tandem peccato, ira Dei, morte & inferis nactus est, nobis applicat, & à patre imputari nobis facit, eaque nostra perfectio & iusticia est.

*Alia obiectio
de iniusto iudice,*

Obiectio porro de imprudentia aut iniusticia iudicis, superius reiecta est, quantum indigna sit confutatione. Sicut enim Deus nec iniustus, nec imprudens est, quod filium innocentissimum, nostra culpa et poena onerauit. Sic quoque nec iniustus, nec imprudens est, quod nos sceleratissimos imputatione obedientiae & meriti Christi iustificat per fidem, seu fidem nobis ad iusticiam imputat.

Et quoniam uidetur mirum Osiandro quoniam modo actiones & passionis Christi, seu eius obedientia, nobis ad iusticiam imputari possit, atque eam iusticiam esse merum commentum dicere audeat, Quare collatione alterius loci sacrarum literarum istam imputationem declarabimus.

Psalmo 106. est, quod factum Pineas, qui & orauerit pro
sedatione.

sedatione iræ diuinę erga populum, & incensus pio ze-
lo interfecerit Israëlitam scortantem cum Madianitide,
& ipsum scortū Num. 25. sit ei imputatum ad iusticiā,
scilicet eam iusticiā, quam Deus etiam in Ethnicis mul-
to magis in pijs presentis uitę premijs remunerat. Si u-
nicum peccatoris hominis pium factum est ei ad iustici-
am imputatū, nec fuit ea imputatio inane commentū,
quid absurdi erit, si totius uitę mortalis Christi obedi-
entia & passio nostra causa prestita nobis ad illam cele-
stem & coram Deo ualentem iusticiam imputetur.

Iam ad confirmandam nostram sententiā ex scriptu-
ra progrediemur. Quod scilicet iusti simus illa imputa-
tione & passionū & obedientię Christi, obedientię ue-
ro non solum humanitatis sed & diuinitatis. Non em̄ uo-
lumus distrabere naturas in parāda nobis coram Deo
iusticia. Quandoquidem ipse Deus eo ipso consilio eas
copulauit, q̄ per alteram sine altera iustificatio nostra
acquiri non poterat. Ioan. prime. 1. inquit: Sanguis Chri-
sti mūdāt nos ab omni peccato, ubi prorsus aperta uio-
lencia Osiander per sanguinem Christi uult diuinitatē
filij Dei interpretari, ut postea declarabimus. Est enim
sensus loci loānis, nos perinde mundari sanguine Chri-
sti, per Synecdochen passionē eius significante, ac cor-
pora nostra & uestes aqua mundant. Qua allusione ad
similitudinem satis apte iustificationem nostrā pingit.
Apoca. 1. paulo clarius ea similitudine utit, inqt. n. Chri-
stus lauit nos ex peccatis in sanguine suo. Apoca. 7. clarissi-
me & significantissime eam similitudinem exprimit in-
quies: Iusti sunt q̄ dealbarūt stolas suas in sanguine agni,
& Apo. ult. Beati qui lauāt stolas suas in sanguine agni.

Explicatio
phrasıs scri-
pturę Impu-
tare ad iustici-
am

Sanguis
Christi.

Hebr. 10. legitur, nos sanguine agni sanctificatos.
Pro sanguine saepe scriptura ponit sacrificium, ut
Hebræ. 10. dicit uno sacrificio nos esse perfectos factos,
& quidem confert sanguinem Taurorum & Hirco-
rum, qui peccata non deleuerit, cum sanguine Christi,
qui nos à peccatis mundauerit. Vnde manifestum est
sanguinem non poni pro diuinitate Christi, Sed pro
passionibus eius, quibus nostra peccata expiauit, nec
tribuere iusticiam nostram Spiritum S. soli diuinitati
Christi, sed passioni, obedientiæ seu merito eius.

Hebr. 10. legitur, nos sanguine agni sanctificatos.

Pro sanguine saepe scriptura ponit sacrificium, ut
Hebræ. 10. dicit uno sacrificio nos esse perfectos factos,
& quidem confert sanguinem Taurorum & Hirco-
rum, qui peccata non deleuerit, cum sanguine Christi,
qui nos à peccatis mundauerit. Vnde manifestum est
sanguinem non poni pro diuinitate Christi, Sed pro
passionibus eius, quibus nostra peccata expiauit, nec
tribuere iusticiam nostram Spiritum S. soli diuinitati
Christi, sed passioni, obedientiæ seu merito eius.

Manifestum etiam hinc est, quomodo sanguis Chri-
sti nos iustificet, nempe, sicut quatenus aqua immun-
do corpori adhibetur, eatenus sordes ab eo discedunt,
sic quatenus sanguis seu passiones Christi nobis impu-
tantur, eatenus à nobis omnis immundities peccato-
rum & iniusticiæ recedit. Puritas uero & iusticia acce-
dit. Ioan. ca. 6. clare affirmat Christus suum sanguinem
& carnem esse panem uitæ. Fatetur autem Osiander
esse uitam idem ferme quod iusticiam, quanquam non
uere est. Nam uita est iustificationis consequens & ue-
luti premium. Ergo caro & sanguis Christi, id est, non
sola humanitas, sed meritum, obediētia, & passio Chri-
sti, qui est Deus & homo nobis imputata, est nostra ui-
ta & iusticia. Nec enim uera est eius loci interpretatio
Osiandri, qui dicit carnē ibi significare Deitatē Christi.
Nā Christus clare exponit ipse, quæ caro & quomodo
sit nobis uita, addēs, quam ego do pro mundi uita, quæ
additio nequaquam patitur Osiandri scholion. Indicat
enim suam carnem & sanguinem eatenus esse uitam
peccatorum, quatenus pro eorum salute, seu ut ipse in-
quit,

quit, pro mundi uita datur. Sane ut uerum fateamur, *l* *Glosse Osi*
stæ tam propalã uiolentæ Osiandri uerbi Deiglos- *dri prodigio*
sæ nihil nobis bonæ spei ostendunt. *se.*

Rom. 5. clare Paulus affirmat nos iustificari sangui-
ne Christi, id est, quatenus nobis eius passio seu meri-
tum, seu satisfactio imputatur. Nec magnificienda est
glossula Osiãdri, qua eum Pauli locum facie 169. elude-
re conatur de pecuniã qua doctoratus emitur. Prorsus
enim idem est cum eo, quod paulo post sequitur, Cõci-
liãri sumus Deo per mortem filij eius, & quod superi-
us ex alijs scripturæ locis adduximus, nos lauari sangui-
ne Christi. In qua similitudine non semel clare scriptura
testatur, nos sic iustificari sanguine Christi, sicut uestes
aqua mūdantur. Quãquã locus Apo. cap. 7. uidetur
etiam ad eam similitudinẽ alludere, quòd sicut uestes
in colorem immersæ in se coloris formositatem recipe-
re solent. Sic nos in sanguinem Christi mersos albedine
innocentiæ seu iusticiæ eius exornari.

Rom. 5. ait Paulus nos obedientia Christi iustificari.
Obedire Deo, eiusq; legi corde et opere, ut superius di-
ximus, est omnino iusticia. Quatenus ergo ea obedien-
tia & iusticia nostrã facta est, & nobis à Deo per fi-
dem imputatur, eatenus nostra est eaq; iusti sumus.

Superius prolixè refutata Osiandri sententia de uer-
bo iustificare, ostendimus, nihil aliud significare nisi ab-
soluere. Osiander reprehensa aliorum sententia de uer-
bo Imputare, duas ipse recenset, quarum neutra signi-
ficat reuera aliquid alicui dare. Quare cum Paulus sæ-
pius dicat nobis imputari iusticiam, & non imputari
peccatum, necessario non significat reuera nobis iusti-

*Non iusticia
ri nos iusticia
essentia sed
imputatione
obediētia et
passionum
Christi.*

ciā dari, seu (ut Osiāder loquitur) infundi. Cū ergo iusticia nō det̄ aut infundat̄, sed imputet̄, Sequit̄ ergo nos non iusticia essentiali Christi in cor nostrū infusa iustos esse, sed imputatione obediētiæ & passionum Christi.

Non negamus aut̄, imo potius ualde affirmamus, iustificationem Dei & imputationē iusticię non esse quiddam tam leue, ac cum Iudex ob munera sceleratū absoluit. Ille. n. eum non tam ab reatu liberat, q̄ solum à præsentī pœna, idēq; iniuste. Interea. n. manet tñ in eo turpitudō, quam Deus, leges, lēsi, ciues et propria eius cōscientia accusat, et eum ad pœnas uocat. Sed Deus potest & solet omnia nostra peccata abijcere in profundū maris, elōgare ea tam procul à nobis, ac est oriens ab occidente. Sic cōtra tam efficaciter filio suo nostra pētā imputauit, ac si ea ipsemet patraisset, ita ut scriptura dicat Deū fecisse eum peccatum & maledictū. Eadem efficacia & nobis non imputatis peccatis imputat Christi iusticiā Deus, perinde plane ac si nos ipsi eam Deo obediētiā prestissemus, quā ipse patri in hac uita præstitit.

Quare & statim fide iustificati tantā cordis pacē sentimus, ac si nullū unq; peccatū patrauissemus, de quo nos conscientia reprehendere possēt. Atq; ob hanc causam Lutherus iustificare uertit *gerecht machen*/ad exprimēdam scilicet ingentem efficaciam istius imputationis. Quanc̄ & illud uerum est, uerbum *machen*/non semper reale quiddam significare, sed sepe esse iudiciale, ut *einen frum machen/gut machen*/ &c.

Eodem loco superius, ubi de uerbo iustificare differui, probaui & Paulo Ro. 4. idem esse aliquē iustificari, qd̄ imputari ei iusticiā. Dixi etiā (qd̄ & alicui notissimum

mū est) Paulū ibidem dicere, Imputari iusticiā esse idē,
qd remitti, tegi, et non imputari alicui pctā, quę tria idē
sunt, sed efficacitę gratia, more hebræis solito, sepius re-
petita, licet Osiander diuersum sentiat. Nam qua tan-
dem alia ueste quotidiana nostra peccata etiam post iu-
stificationem teguntur, quā illo perpetuo, Remitte
remitte nobis debita nostra?

Si ergo iustificatio nostra est secundū Paulū remissio
pctōrum, certe nō est æterna illa filij Dei essentia. Qua
re & Lut. super 32. psal. in Summis inquit: *Vnser gerecht-
igkeit heist auff deutsch vergebung vnser sundē/oder wie
er hie sagt/Sunde nicht zurechen/Sunde bedeckē/Sun-
de nicht sehen wollē / Da stehen die hellen durre wort/dā
alle heiligen sind Sunder/leben vnnnd bleiben Sunder/
Aber dauon sind sie heilig/das Gott aus gnaden solche
sunde nicht ansehen/noch rechen/ Sondern vergessen/
vergeben vnd bedeckē haben will.* Quem ego clarissimū
Lutheri locum multis alijs obscuris ab Osiandro citatis
præpono. Aliud enim est expresse rem quā propriis-
sime definire, aliud inter declamitandū, quod plerunq;
aliquatenus improprie fit, obiter rem attingere, quod
notissimum est.

*Iustificatio
nostri est rem-
issio pecca-
torum.*

Eodem modo & 3. cap. eiusdem epistolę indicat Pau-
lus iusticiā Dei, qua nos iustificat, esse remissionem pec-
catorum, inquit, ad ostensionem iusticię Dei per re-
missionem peccatorū, ubi clare apparet Paulum id di-
cere, quōd iusticia Dei per remissionem peccatorū no-
bis exhibeatur et in eo consistat. Quis si Osiandri senten-
tiā exprimere uoluisset, dixisset ad exhibitionē iusticię
sue per infusionem substantię suę in corda piorum.

Iusticia Dei
quid.

Hinc etiam clare apparet, quid significet phrasia Iusticia Dei (qua tam multum Osiander confidit) in talibus locis, nempe gratuitam imputationem obedientię & passionum Christi, & nõ imputationem peccati seu remissionem, quæ ad discrimen nostræ humanæ iusticiæ Dei, iusticia appellatur. Nam & mirabili Dei consilio inuenta est, & per Dei filium acquisita, & in iudicio Dei ualet & subsistit, quorum omnia ferme contraria nostra humana seu operum iusticia habet.

Et quid tandem absurdi est hanc phrasin sic accipi, cum & aliæ plurimæ ei similes in sacris literis inueniantur, quas Lutherus in præfatione super primum Tomum Latinum, ubi multum de ista iusticia loquitur, enumerat.

Rom. 8.

Satis clare, imo potius clarissime ratio iustificationis nostræ pingitur Rom. 8. Ibi enim primum Deus sedet p̄ tribunali. Ad dexterã est propiciator filius. Rei nos homines stamus ante tribunal, oēs sane extremo exitio dignissimi. Alij confugiunt per fidem ad mediatorem, alij non. Pro ijs qui confugiunt fide ad Christum, intercedit ipse supplicans patri, commemorat, ut est eodem capite, Quod quia caro humana legi satisfacere non potuit, atq; ita iusticia carens in ira Dei & peccato permãsit, Ideo se in carnem missum, ut legi Dei pro hominibus sua perfecta obedientia satisfaceret, eaq; obedientia seu iusticia ipsis credentibus imputaretur.

Eius ergo meritis, ac intercessione statim ab illo tanto iudice à culpa & pœna iustificamur & absoluihur. Quin & insuper amici domesticiq; eius reputamur, quotquot fide mediatorem apprehendimus. Cum ue-

rò ille tantus iudex nos iustificat seu absoluit, quis nos
audet accusare seu damnare? Si ille ipse iudex iam à no-
stris partibus stat, quis audet aliquid facere contrà, nos
accusando uel damnando? Quis ergo (inquit Paulus)
nos potest separare ab illa tanta dilectione seu acceptio-
ne qua nos in Christo seu propter Christum aduoca-
tum nostrum pater cœlestis complectitur?

Illam ergo gratuita acceptio, dilectio Dei seu iusticia,
qua nos reos Deus gratis propter Christum mediatorum
amplectitur & ornat, est illa nostra Dei iusticia qua co-
ram eo subsistimus, & per quam saluamur. Satis sane
hic clare nostræ iusticiæ ratio ab ipso Spiritu Sancto
depicta est, nec uideo, quid quisquam amplius deside-
ret aut dubitare possit.

Eandem imputatam iusticiam & non essentialem
testantur & testimonia, quæ redemptionem no-
stram merito obedientiæ seu passionibus Christi tri-
buunt. Non enim est apud Deum discrimen inter re-
demptionem & iustificationem, sicut Osiander uult.
Dicit ipse posse inde animaduerti, quòd ista duo diffe-
rant, Quia homines bene possint liberare furem à pœ-
nis, sed non iustificare, uerum Deus neminem à pœnis
liberat, qui non sit iustificatus uel sua uel aliena iusticia.
Est enim iustus iudex. Tollit prius causam, ut bonus
medicus, id est, culpam, postea effectum, id est, pœ-
nas, non sicut iniusti iudices, Ac plane sicut eo ipso,
quòd pro aliquo captiuo numero pecuniam, eum
redimo, sic eo ipso Christus nos ab iniusticia seu pecca-
to, inferno & ira Dei liberat & redimit, quo iustici-
am obedientiæ suæ seu satisfactionem passionum pro

*Redemptio
nostra*

*Apud Deum
nullum dis-
crimen re-
demptionis
& iustificati-
onis*

nobis, ut ita dicam, patri numerat appenditque, & nobis eam solutionem imputat, nosque eo modo iustificat.

Cum autem redemptio nostra, obedientia, passionibusque Christi perficiatur, ut Osiander 27. facie affirmat, & scriptura sapissime testatur, necesse est & nos iustificari eius obedientia ac passionibus. Sed sine nostra probatione Scriptura id sua sponte clare affirmat Ro. 3. ubi inquit: Iustificati gratis eius gratia, per redemptionem que est in Christo Iesu. Coniungit enim ita ibi iustificationem cum redemptione, tanquam & eo ipso iustificemur, quod per Christum redimimur, et eo ipso redimamur, quod per Christum iustificamur. Item Eph. 1. & Colof. 1. inquit Paulus: In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum, ubi clare affirmat, redemptionem nostram esse remissionem peccatorum. Diximus autem superius, Paulum Rom. 4. dicere, Iusticiam nostram esse remissionem peccatorum. Dicit enim Paulus, Davidem describere nostram iustificationem seu iusticie imputationem Psalmo 32. per uerba, Beati quorum remissa, tecta & non imputata sunt peccata. Est ergo redemptio & iusticia idem, nempe quod Christi obedientia sic in nos transfertur, sicut in eum nostra inobedientia, non realiter scilicet, sed quadam fortissima & plane diuina imputatione.

Porro prorsus nullius momenti nobis uidetur illa ratiocinatio Osiandri facie 27. & 164. quod obedientia seu passio Christi non potuerit esse nostri iustificatio, quia tunc non uixerimus, sed bene potuerit esse redem-

redemptio. Quia in captiuo redimendo omnes etiam posterius eius redimantur. Nam nos non sic redimimur, quia maiores nostri tempore Christi prius fuerunt. Quae sententia nimis magnum errorem continere posset. Sed tum cum credimus in Christum, & iustificamur & redimimur. Semel enim tantum ille pontifex sui corporis sacrificio inuenit redemptionem eternam, sed omnibus horis iustificare & saluare potest ad plenum omnes accedentes ad se, teste Epistola ad Hebraeos.

Osiander nimis & in eo duriter officium Christi fecit, cum dicit eum per suam passionem tantum cum patre agere, ab eoque nobis impetrare, ut eius Essentialis iusticia nobis donetur, postea nobiscum agere tantum per praedicationem Euangelij, per quod a nobis creditum in corda nostra influat, nosque sic essentiali sua iusticia iustificet. Facit autem istam tam praecisam distractionem, ne aliquo modo imputatio sanguinis seu passionis Christi possit uideri nostra esse iusticia.

Verum scriptura testatur nos sanguine Christi mundari, lauari, dealbari & aspergi, sicut olim in foedere cum Deo, non tantum Deo sacrificabatur, sed & populus eiusdem uictimae sanguine aspergebatur. Testatur etiam scriptura nos sacrificio Christi perfectos fieri. Testatur item scriptura Hebraeos. 10. Sanguine uel per sanguinem eius nos aditum ad Patrem habere, ita ut eius sanguis uere pacem inter coelestia & terrestria fecerit, ut ad Coloss. scriptum est. Est ergo sacrificium Christi & obedientia eius perpetuus quidam Mediator, semper in medio stans, per quem semper habemus

Christi obedientia perpetuus mediator.

aditum ad patrem, ab eoque omnia bona impetra-
mus, & non sic statim à Christo ad patrem transit, si-
cut pecunia semel data mercatori pro mercibus.

Ex prædicto loco ad Hebræos possumus huiusmo-
di ualidum argumentum formare.

Quicquid id est quo ornati & freti coram Deo tan-
quã iam patre nostro comparere possumus, id oportet
esse iusticiam nostram. Nam Deus iustus nihil aliud
uult habere nisi iusticiam, sicut inquit: Estote sancti,
Quia & ego sanctus sum. Sed in sanguine seu per san-
guinem Christi, id est, per eius passiones habemus ad
patrem accessum, Hebræ. 10. Ergo imputatio passio-
num & obedientiæ Christi est nostra iusticia. Non igitur
potest, ne hic quidem, secundum istas nouas Gram-
maticas Oliandri sanguis diuinitatem Christi signifi-
care, ut ex contextu apparet.

Alioquin quoniam disputatio præcipua est de iusti-
cia qua coram Deo subsistere, eumque accedere & pa-
trem appellare possumus secundum Oliandrum, oportet
neglecto sanguine Christi tantum cogitare ora-
turum: Ego scio me habere diuinitatem Christi in meo
pectore, ea æterna maiestas habet essentialem, & æter-
nam illam iusticiam, que per incarnationem ac passio-
nem neque diminuta neque aucta est. Ea ergo fretus te om-
nipotentem Deum cœli, & terræ creatorem accedo, &
ob eam, ac per eam in hac uel in illa re tuã opem implo-
ro, quod quã ple fieret Christianus homo perpēdat.
Addam

Ad dam adhuc unicum argumentum. Prorsus qua ratione putabantur homines sanctificari & iustificari per Iudaicas uictimas & expiationes, quæ erant umbræ & picturæ illius uere sanctæ & sanctificantis uictimæ, & In externa specie coram hominibus sanctificabantur, Ea ratione reuera per Christi sacrificium & satisfactionem mundantur, purificantur, sanctificantur, & iustificantur. Illa enim sacrificia Christi pictura & typus fuerunt. Sed uidebantur (& sane etiam scriptura sæpe sic loquitur) sacrificantes ideo sanctificari & iustificari, quia ipsorum quidem peccata & immundities in uictimam translata, meritum uerò seu gratia sacrificij Deo oblati sibi imputata, & in se translata essent. Ergo eodem modo & nos per Christum sancti iustique sumus, quia scilicet tum nostra peccata in eum translata sunt, tum eius obedientia & satisfactio nobis imputata. Hac sane collatione efficaciarum typicorum illorum sacrificiorum & ueri sacrificij Christi plurimum Epistola ad Hebræ. utitur, inter alia inquit: Si sanguis taurorum & hircorum & cinis uituli sanctificat: Quanto magis sanguis Christi mundabit nos &c. Vnde certo sciri potest hoc non esse nostrum commentum, sed scripturæ ueritatem. Quid uerò multis opus est? Non obscure profecto sequetur, Quod si substantialis Christi iusticia est nostra iustificatio, frustra filius Dei incarnatus sit. Nam quos duos usus carnis Christi Osiander commemorat, illos non esse necessarios facile monstrari potest. Primum dicit ille per passionem Christi emptam nobis esse à patre filij substantialem iusticiam. Atqui

Nota bene

nihil est necesse emere illam iusticiam, cum aliqui nobis pater filium suum ultro donauerit, ut scriptura saepius testatur. Quod alicui donatur, id eum emere, uel alium nomine eius, necesse non est. Sinobis a patre donatus est filius, nosque eius substantiali iusticia iustificari debebamus, poteramus statim ommissa incarnatione iusti effici. Diuina enim illa iusticia nobis infusa poterat statim funditus tollere ac abolere peccata, & reddere nobis iusticiam.

Secundo, dicit Christum ideo oportuisse incarnari, quo cum reuera seu re ipsa fieremus os de osse eius, & caro de carne, Tunc Christi diuinitas sic nobis suam iusticiam communicaret, sicut suae carni communicat. Quod itidem non necesse fuisse fieri, inde probatur, Quia Abraham & omnes ante Christum non fuerunt reuera os de osse &c. Nam nondum erat caro Christi, & tamen sunt per Christum iustificati. Non ergo necesse fuit propterea Christum incarnari, Sequitur ergo necessario, quod si diuinitatis Christi essentiali iusticia iustificati sumus, Ergo frustra Christus incarnatus sit.

Haecenus non paucis argumentis, & scripturae testimonijs probaui, nostram iusticiam proprie in eo consistere, quod nostra peccata in Christum transferuntur, & Christi obedientia seu iusticia & satisfactio nobis imputatur. Qua ratione & remissionem peccatorum & ampliorem iusticiam, & denique ipsam adoptionem assequimur. Iam Christo iuuante ad ipsa Osiandri argumenta respondebimus, Primum dicemus de locis ex scriptura citatis, postea de D. Mart. Luth. testimonijs.

Præci-

Præcipue ferme Osiander illi argumento innititur, quòd apud Ieremiam 23. & 33. & Paul. Iehoua appellatur iusticia nostra, Quòd nomen cum proprie Deum significet, haud dubie indicet Ier. & Paul. diuinitatem Christi esse nostram iusticiam. Ad quòd tam ualidum argumentum facilis & uera responsio est. Quòd nomina propria toti diuinitati, ut sunt Deus, Iehoua, & propria secundæ personæ, ut sunt, filius Dei, uerbum &c. postquam uerbum caro factum est, sint toti Christo attributa, sicut in Cap. 23. Ieremias clare germiui Dauidis tribuit nomen Iehoua, cum Christus haud dubie non diuinitatem sed humanitatem ex Dauide trahat.

Loci Hiere:
23. 33.

Nomina propria diuinitati toti personæ Christi attribuuntur.

Nèquaquam ergo Ieremias soli diuinitati Christi nostram iusticiam tribuit, sed toti Christo. Quin potius illi germiui Dauidis 23. & 33. Cap. diserte & expresse iusticiam tribuit, inquitens 23. Ecce dies ueniunt, dicit Dominus, & excitabo Dauidi germen iustum, & regnabit Rex, & prudenter aget, & faciet iudicium & iusticiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit secure, & hoc est nomen quo uocabunt eum Iehoua iusticia nostra. Hic clare non Iehoua tribuitur germiui Dauidis, & ipsi tribuitur iusticia, non tam quòd ad suam personam attinet, quàm quòd ad officium & externas actiones, quòd in suo regimine & officio iuste aget, & iusticiam promouebit. Eadem ferme prorsus uerba sunt & 33. Cap. nisi quòd pro germine iusto ponit germen iusticiæ, quæ phrasis paulo clarius notat germen Dauidis fore authorẽ iusticiæ, & nõd proprie inherens, sed effectam iusticiam indicat. Idem dici prorsus & de loco Paul. 1. Cor. 1. posset.

Quod scilicet nomen Iehoua toti Christo tribuatur. Quanquam in loco Pauli, ut qui gloriatur in Domino gloriatur, nomē Domini nō minus referri potest ad Deum, à quo nobis Christus factus est sapientia, iusticia, sanctificatio, & redemptio, quā ad ipsum Christum. Nam & locum Ier. 9. non magis de diuinitate filij, quā de patris aut Spiritus Sancti, aut etiam totius Deitatis intelligi necesse est.

Locus
1 Cor. 1.

Quanquam Osiander & in eo ibi nimium iniustus est, quod uerba sapientia, iusticia, & cetera uult essentialiter prædicari de Christo, & non effectualiter, cum ibi non differat Paulus de essentia Christi, quid ipse sit uel secundum humanitatem uel diuinitatem, aut etiam quas in se uirtutes habeat, sed quid nobis sit, id est, quē nobis præstet effectum, cuiusq; rei nobis causa sit. Non dicit, Christus est iusticia, est sapientia, est sanctificatio, quę posteriora uerba insuper sunt actionum, non qualitatis nomina, ut etiā si diuinitati tribuerentur, tñ non possent essentialiter de ea dici. Deus em̄ certe nō est actio.

Observandū quoq; in hoc Pauli loco & illud est, quod Osiander facie 27. redemptionem nostram passioni Christi tribuit, in huius uerō loci explicatione facie 282. diuinitati eandem ascribit. Prorsus uerō consimiliter hīc est iniquus Osiander, dum quę beneficia Iehoua tribuuntur, soli diuinitati Christi uendicat, ac si quis contenderet, quoniam sanguini & carni, item germi Dauidis, itē filio hominis iustificatio & salus nostra tribuitur, eaq; noiā Christo proprie secundū eius humanitatem conueniūt, Ergo nos sola humanitate Christi iustificari & saluari, non etiam diuinitate. Atqui hęc nomina
perin-

perinde toti Christo tribuuntur, ac uerbum, filius Dei,
& Iehoua, potestq; perinde uere dici, Iehoua caro fa-
ctum est, ut, uerbum caro factum est.

Nimirum non sine causa tanta coniunctione Deus
duas naturas in una persona coniunxit ad efficiendum
unicum opus, nempe salutem humani generis, seu ut si-
mul salutem nostram operarentur. Non certe ergo de-
bemus nos prophana sapientia in peragenda salute no-
stra eas distrahere, partemq; operis humanitati, par-
tem uero diuinitati tribuere.

Hactenus dixi de argumento sumpto à nomine Ie-
houa ex loco 1. Corinth. 1. Iere. 9. 23. & 33. petito, iam de
phrasi iusticia Dei dicam, de qua tamen & superius di-
xi. Nam de argumento, Diuinitas Christi est in nobis,
& nostra igitur, &c. in fine prorsus dicemus.

Osiander facie 155. & aliquot sequentibus multum
exaggerat illud suum argumentum, quod scriptura iu-
sticiam, qua coram Deo iusti sumus, appellet iusticiam
Dei, & hæc phrasis proprie significet iusticiam Essen-
tialem Dei, Ergo &c.

Ad quod argumentum iam superius respondimus,
cum diximus Paulum Rom. 3. illam Dei iusticiam collo-
care in remissione peccatorum, cum inquit, ad osten-
sionem iusticie Dei per remissionem peccatorum, item
Ro. 4. Vbi ostendimus eum dicere, iustificare peccato-
rem, & iusticiam ei imputare, esse remittere, tegere seu
non imputare peccata. Sic & Ieremix 23. & 33. clare iu-
sticiam, quæ Messix tempore regnabit, tribuit germini
Dauid, & quidem non loquitur de eius personali iusti-
cia, qua ipse sit iustus futurus, uel secundum humanita-

tem, uel secundum diuinitatem, Sed cuius author erit in suo regimine & officio. Inquit enim in utroq; loco Propheta: faciet iudicium & iusticiam, Quæ phralis etsi à politici regis officio desumpta est, Tamen hic proprie spiritualem Christi iusticiam significat, quam ille in suo officio & functione erat exercitaturus, excitaturus, effecturus, & nobis acquisiturus.

Quare cum scriptura ipsa declaret, quid iusticiam Dei & nostram uocet, quid est necesse ex phralis obscuritate rem ipsam obscurare, haud dubie nemo clarius, uerius uè exponet, quid sit Dei iusticia, qua nos iustificat, quam ipsemet Spiritus Domini. Afferemus de hoc argumento postea Luth. sententiam.

Deus est Charitas.

Multum etiam utitur illo argumento, Deus est charitas essentialiter, ea uerò legi satisfacit & est iusticia. Ergo essentiali Dei iusticia iusti sumus. Verum Ioannes cum Deum dicit esse charitatē, non hoc uult, quòd essentia Dei sit charitas, Sed id uult quod ibidē inquit, charitatem esse ex Deo, id est, Deum amare charitatē, autorem esse charitatis &c. Quales phrasēs & apud Hebræos & omnes gentes plurimæ sunt. Alioqui si sine essentiali charitate Christi non potest legi satisfieri, Sequitur & hominem non lapsum, & etiam ipsos angelos Mediatore indigere, ideoq; Christum non uenisse propter destructionem operum diaboli, ut alioqui scriptura testat. Nam etiam si nullum opus Diaboli esset, tamen uenturus fuisset Christus, ut sentit Osiander in alio quodam libello.

Hæc est uita aeterna &c.

Non absimilis est huic & illa locutio Ioan. 17. Hæc est uita, ut te solum agnoscant, & quem misisti Iesum Christum,

Christum, quia ille itidem non parum fudit, cum proprie significet, hæc est causa & medium ad uitam. Quales plurimæ sunt, ut illa: Hoc est iudicium, quod lux uenit in mundum. Sed homines magis dilexerunt tenebras, quam lucem, id est, causa iudicij seu damnationis. Esa. 28. Hæc est requies, reficite lassum, id est, causa requiei. 1. Ioan. 5. Hæc est uictoria quæ uincit mundum, fides nostra, id est, causa uictoriæ. Sic & sæpissime alias per Synecdochen apud Hebræos nomen noticiæ ponitur pro re noticiam sequente. Sicut hic noticiæ dicitur esse uita. Tale infirmisimum argumentum sumptum ex figurata locutione & illud est ex Rom. 10. Sed quid dicit iusticia ex fide: Iusticia loquitur. Ergo oportet esse uiuens quiddam, & personam quandam &c. Cum ibi iusticia ponatur pro doctrina iusticiæ, id est, Euangelio, nec quisquam unquam dubitauerit, quin tropus insit.

In eiusdem loci explicatione facie 175. & illud falso dicitur ab Osiandro: *Hie bezeuget Moses/das die gerechtigkeit des glaubens sei das wort Gottes / Gott selbst &c.* Quod nos non possumus animaduertere in eo loco uel Mosis uel Pauli dici. Neque enim exponit aut citat locum Mosis Paulus, Sed tantum alludit ad uerba Mosis. Moses proprie de doctrina legis loquitur, Paulus uerò de doctrina Euangelij, quasi dicat Paulus, Moses quidem prædicat facilitatem legis, eo quod Iudæi apud se doctrinam legalem haberent. At doctrina fidei multo iustius illis uerbis posset suæ iusticiæ facilitatem prædicare. Peccat & in eo Osiander ibidem, quod uerba, Si quis fecerit ea uiuet in eis, politice exponit de politica impletione legis, & politicis

Audacia Osianderi in torquedis dictis sacre scripturae in alienū sensum.

poenis, cum proprie de spirituali impletione legis coram Deo, de quibus uita aeterna loquantur. Si enim quis legi satisfacere posset, ille uere uiueret: opponit enim Paulus possibilitatem Euangelicæ iusticiæ impossibilitati legali. Satis uehemens est Osiander tum in figurate dictis, tanquam proprie acceptis exponendis, tum contra in proprijs ad figuram trahendis, cuius aliquot exempla superius ostendi, ut cum caro & sanguis ei diuinitatem Christi significant.

Citat quoque aliquoties Osiander ad suæ sententiæ confirmationem Psal. 71 in quo sæpius petat psalter, se à Deo liberari in iusticia, uel propter iusticiam, quasi ibi etiam indicetur essentialis Dei iusticia, qua nos iustificet. Verum non agere eum ibi de ea iusticia ex eo apparet, quia flagitat se pium liberari à malis & impijs hominibus, quod per illam, ut ita dicam, iustam iusticiam, seu per iusticiam suam cuique dantem fit, & non per gratis impium iustificantem.

Innititur etiam plurimū dicto Danielis cap. 9. Afferetur iusticia aeternitatum. Dicit uerbū afferetur haud dubie significare antea eam fuisse, item uocem aeternitatum haud dubie indicare illam iusticiam esse aeternā, atque ideo substantialem Deo & ipsum Deum. Resp. ad primum, Mirum esse ex tam imbecillibus argumentis tantum uirum, rem tantam probare uelle. Nam in Hebræo pro afferet, est אָרְבַּיִת, quod infinitis pene uicibus in sacris literis dicitur de ijs rebus, quæ tunc primum fiunt seu oriuntur, ut 1 Regum 1. adducam malum, sæpius est, quod non indicat illud malum seu poenas, quibus Ahabum Deus affecturus erat, ab aeterno fuisse, sed

*Psalmus 7.
In iusticia
tua libera
me.*

*Iusticia aeternitatum.
Dan. 9.*

sed idem significat, ac efficiã, excitabo &c. eadem prorsus locutione ac uerbo & Ieremias aliquoties utitur, & alioqui passim in sacris literis inuenitur, in eodem plane usu.

Porro uox עולם, non magis æternitatum quã perpetuitatũ uerti debet, ut ex plurimis exemplis probari potest. Esaię 45. est: Israel sanabitur salute עולם, perpetuitatũ, uel perpetua, de omni perpetuitate in posterum, nõ simpliciter de omni æternitate loquitur. Sic Psalmo 77. Num in secula repellet Dominus, & non addet misereri amplius? Sic ad Hebræ. 9. dicitur Christus inuenisse redemptionem æternam, non tamen significat redemptionem etiam esse essentiam Dei. Hinc ergo apparet quã infirmis fundamentis Osiandri sententia innitatur.

Urget quoque uehementer dictum Ioãnnis: In uerbo erat uita. Ad quem locum credo uerissime respondere posse, quod quoniam scriptura uitam, id est, eternam salutem, tum humanitati Christi, ut caro mea est panis uitæ, Item, caro mea datur pro mundi uita &c. tum & diuinitati tribuat, ergo utriusque simul tribuenda sit. Nam uerbum caro factum est, et filius hominis est filius Dei. Cur ergo nos prophana quadam audacia distractis Christi naturis partem salutis nostræ humanitati & partem diuinitati tribueremus?

Osiander
strahit natura
ras in Christo
su.

Hactenus dixi de testimonijs scripturę, quæ pro sua sententia Osiander attulit, iam quoniam secundo loco potissimum D. Martini testimonio se tuetur, breuiter ostendam eum Lutheri dictis nequaquam recte uti, imo & Lutherum prorsus ei contrarium esse.

*Osiander se
lerate depra
uat dicto Lu
theri.*

Facie 86. 87. 89. sui scripti citat Lutheri § de triplici iusticia, affirmantem nostram iusticiam esse essentialem. Quam uoculam diuersis literis, quo sit magis notabilis, exprimit, uultq; indicare Lutherum sensisse nos iustificari essentiali uel substantiali filij Dei iusticia. Verum Lutherus ibi nequaquam de substantiali filij Dei iusticia loquitur, sed diserte indicat cur appellet iusticiam fidei essentialem, nempe q uia (ut ipse inquit) manet semper, nec cessat aliquando sicut actualis, id est, quod attinet ad actiones uitæ, iam pie, iam impie agimus seu operamur. Verum gratuita illa acceptio seu redemptio æterna, quam suo sanguine Christus inuenit, est continua ijs, qui fide in Dei bonitate perseverant. Ac profecto grauiter hic Osiander accusari posset, qui citans eum paragraphum conuinculæ illius de industria uerba (Nec cessat aliquando, sicut actualis) ad declarationem sententiæ plane necessaria, positis alioqui proximis præcedentibus & sequentibus, omisit.

Facie. 88. Citat ex libello de duplici iusticia, cum multa alia, tum etiam hæc uerba. Hæc ergo iusticia datur hominibus in Baptismo & omni tempore ueræ penitentia. Ita ut homo cum fiducia possit gloriari, in Christo, meum est, quod Christus uixit, egit, dixit, passus est, mortuus est. Non secus, quam si ego illa uixissem, dixissem, egissem, passus & mortuus essem &c. Ex quibus uerbis clarissime apparet, in quam Lutherus iusticiam nostram collocet, nempe in uiuere, agere, dicere, pati ac mori Christi. Eam enim affirmat esse nostram iusticiam nobis à Deo datam,

Nota bene.

tam, de qua gloriari, perinde ac nostra possimus & debeamus.

Facie §9. Pergit citare ex eodem libello multa. Sed omittit subinde ea, quæ ad Lutheri sententiam declarandam sunt necessaria, ut inter alia hunc paragraphum sequentem, cum tamen proxima præcedentiæ & sequentiæ apponat. Vnde & Christus ipse, qui uenisse se dicit, ut hanc pijsimam uoluntatem sui patris faceret, factus est ei obediens, & quicquid fecit nobis fecit, nostrumq; esse uoluit, dicens: Ego in medio uestrum sum, sicut qui ministrat, & iterum: Hoc est corpus meum, quod pro uobis traditur. Et Esa. 43. Seruire me fecisti in peccatis tuis, & laborem præbuisisti mihi in iniquitatibus tuis. Vnde itidem apparet Lutherum iusticiam nostram in facere & pati Christi nobis donato posuisse, & non in illa substantiali, æternæq; diuinitatis ipsius seuera iusticia, qua iuste mundum regens bonis facit bene & malis male.

In sequentibus paginis plurima dicta ex commentarijs Lutheri super 14. & 15. & 17. Ioannis citat, sed in nullo prorsus eorum est, quod substantiali filij Dei iusticia iustificemur. Nihil ergo Osiandro patrocinantur, uel nostræ sententiæ aduersantur. Quare non est omnino necesse ad ea respondere. Ceterum si genuinam Lutheri sententiam diserte expressam habere ex illis commentarijs uolumus, hæc eius uerba super dictum: Spiritus arguet mūdum de iusticia, quia uado ad patrem, diligenter perpendamus.

Denn es ist droben gnug gesagt / wie alle menschen vnser der funde vnnnd verdammis geworssen / mit

alle irem leben/so auch fur aller welt gut vnd loblich/da
zu nach den behen gepoten gethan heisset/ So das war
ist/ wo bleibt denn gerechtigkeit/ oder wie sol man dazu
komen: Antwort alhie Christus/ das ist gerechtigkeit/
das ich zum Vater gehe etc. Da mustu sie suchen vnnnd
finden/ nicht bei dir/ noch auff erden/ bei menschen/ sie
seien wer vnnnd wie sie wollen/ Denn die Christen sollen
kein ander gerechtigkeit wissen/ damit sie fur Got beste-
hen/ vnd gerecht gesprochen werden/ vergebung der sun-
den vnd ewiges leben erlangen/ den diesen gang Christi
zum Vater/ welcher ist nichts anders (wie offte gsagt)
denn dz er vnser sund auff seinen hals genommen vnd sich
vmbder selben willen lassen am creus todten/ begraben
vnd in die helle gefaren/ sondern hindurch gange n
durch sein aufferstehung vnd himelfart/ vnd nun gewal-
tiglich herschet zur rechten handt des Vatters vber
alle creatur.

Nun hat er solchen gang oder fart zum Vater ni-
cht gethan vmb sein selbs willen/ noch fur seine person/
den damit wer vns nicht geholffen/ vnd konte nicht vn-
ser gerechtigkeit heissen/ sondern/ wie er vmb vnsern wil-
len von himel komen/ vnd vnser blut vnd flaisch worden
ist/ also ist er auch vmb vnsernt willen wider hinauff ge-
faren/ da er den sig vber funde/ todt vnd helle vollendet/
vñ in die herschafft getretten/ dadurch er vns von diesem
allen erlöset/ vnd vergebung der sünde/ krafft vnd sieg/
wider den Teuffel vnd Todt gibt/ vnd regiret also/ das
sein reich oder regiment heisset/ vnd ist gerechtigkeit/ das
ist/ darin die sünde vnnnd vnrecht für Gott mus weg
gethan/ die leut für Gott gerecht vnd im gefellig werde.
Es ist

Es ist aber solche gerechtigkeit gar heimlich vñnd
verborgen nicht allein fur der welt vñnd vernunfft/son-
dern auch fur denn heiligen / den sie ist nicht ein gedan-
cken/wort vñnd weck (wie die Sophisten von der gnade
getreumet habē/dt es sei ein eingegossen ding in vnsern
herzen) Sondern gar auffer vñnd uber vns / nemlich
der gang Christi zum Vatter (das ist sein leiden vñnd
aufferstehen oder himelfart. vñnd dasselbige darzu aus
vnsern sinnen vñnd augen geseht / das wirs nicht sehen
vñnd fñlen können / Sondern allein mit glauben mus
ergriffen werden / des worts so von jm gepredigt wirt/
das er selbst sei vnser gerechtigkeit / wie S. Paul. 1. Co-
rinth. 1. sagt das er vns worden ist von Gott zur gerecht-
tigkeit vñnd heiligung etc. auff das wir vns nicht vnser
selbst/sondern allein dieses Herren fur Gott rhāmen.

Das ist ie ein wunderliche gerechtigkeit/das wir sol-
len heissen oder gerechtigkeit haben / welche doch kein
werck / kein gedanken vñnd kurz gar nichts inn vns / son-
dern gar auffer vns in Christo ist / vñnd doch warhafftig
vnser wirt durch sein gnad vñnd geschencē / vñnd so gar vn-
ser eigen / als wer sie durch vns selbst erlangt / vñnd er-
worben. Diese sprach kñnte freilich keine vernunfft ver-
steen/das das sol gerechtigkeit heissen/da ich nichts thue
noch leide / ia nichts gedencē noch fñle oder entpfinde/
vñnd gar nichts in mir ist / vmb des willen ich Gott gefel-
lig vñnd selig werde / Sondern auffer mir vñnd aller men-
schen gedanken/wercken vñnd vermōgen / mich halte an
den Christum droben zur rechten Gottes sitzend. den ich
doch nicht sehe etc.

Ex hilce liquidissime cognoscimus Lutherum sen-

stre nihil aliud esse iusticiam nostrā, nisi meritum & satisfactionem Christi per uitam & mortem eius quæsitum, nobisq̄ per fidem imputatum, & Lutherum nihil minus sensisse, quā illam æternam filij Dei essentiam esse nostram iusticiam, Plura ex eodem scripto citare possemus, nisi breuitati studeremus.

Facie 96. incipit citare loca Lutheri super Epistolam ad Galat. quorum & si nullus affirmat nos substantiali diuinitatis Christi iusticia iustificari, tamen opere reprecium est audire, quid in aliquibus omissum sit.

In fine primi paragraphi, ex 79. folio adducti, hæc omissa sunt. Est ergo formalis nostra iusticia non charitas informans fidem, sed ipsa fides et nebula cordis, hoc est, fiducia in rem, quam non uidemus, hoc est, in Christum, qui ut non uideatur, tamen præsens est. Citat & statim sequentem paragraphum, in cuius fine iterum hæc studiose omissa sunt: Ea q̄ est formalis iusticia (scilicet fiducia in Christum. Nam de ea proximè ante erat locutus) propter quam homo iustificatur, non propter charitatem, ut Sophistæ loquuntur.

Hæc Osiander ideo studiose omittit, quia disertè docent fiduciam in Christum esse nostram formalem iusticiam, seu imputari nobis ad iusticiam, et quia clarè damnant eius sententiam, qui dicit Deum, qui est charitas, nobis in cor infundi, eiusq̄ nos præsentia formaliter iustos esse. Hæc iusticia apud Iureconsultos crimen falsi appellatur, quæ tanto magis hîc fugienda detestandaque est, quanto in maiore re adhibetur.

Ex 80. folio adducit quoddam testimonium, q̄ fides sic apprehendat Christum, sicut annulus gemmā, & qui

qui talem fidem habeat, iudicari à Deo iustū. Quod cōtra usitatam sententiam non pugnat, nec Osiandro patrocinatur. Cæterum eadem pagina clarissimè sententiam nostram Luth. ponit. Ait enim fidem, solum Christum seruatorem apprehendentem, esse iusticiam nostram, & quidem diligenter præcipit, ut cum uolumus apprehendere tali iustificante fide Christum, probè sciamus, quid nam sit Christus definitiuè, & addit porro: adscribam enim integrum paragraphum eius.

Christus autem definitiuè non est legislator, sed propiciator & Saluator. Hoc fides apprehendit, & sine dubio credit, eum opera & merita congrui & condigni fecisse superabundanter: potuisset enim per unicam guttulam sanguinis satisfacere pro peccatis Mundi. Iam autem copiose satisfecit. Ebraë. 9. Per proprium sanguinē intrauit semel in sancta &c. Et Rom. 3. Iustificati gratis per gratiam Dei, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propiciatorium per fidem in sanguine ipsius &c. Ideo magna res est fide apprehendere Christum, portantē peccata mundi. Ea quæ fides sola reputatur ad iusticiam Rom. 3. & 4. Et paulo post. Hæc ratio est meritum, quo peruenimus ad remissionem peccatorum & iusticiā. Quia credis, inquit Deus, in me, et fides tua apprehendit Christum, quem tibi donauit, ut esset mediator & pontifex tuus, ideo sis iustus. Itaque Deus acceptat seu reputat nos iustos, solū propter fidem in Christum &c.

Hinc clarè apparet Luth. sensisse, fidem nos eatenus iustificare, quatenus intuetur & apprehendit opera, merita, satisfactionē, propiciationem & redemptionem

nem Christi, non quatenus nobis substantialem Christi iusticiam infundi à Deo impetrat. Sed quid necesse est de singulis locis, ab Osiandro ex illis commentarijs citatis, dubitare? Extat in expositione cap. 3. integra tractatio, Quòd iusticia Christiana constet fide cordis & imputatione Dei, in qua tractatione inter cætera dicit hæc uerba: Discant ergo studiosi sacrarum literarum ex hoc dicto, Credidit Abraham Deo, & imputatum est illi ad iusticiam, Christianam iusticiam propriè ac disertè sic definire, Quòd sit fiducia in filium Dei, seu fiducia cordis per Christum in Deum. Deinde addât hanc particulam, tanq̃ differentiam, quæ fiducia imputatur ad iusticiam propter Christum, uide sequentia.

Ex quo loco & alijs innumeris eius scriptis euidentissimè probari potest Lutherum sensisse, quòd iusticia nostra sit illa gratuita acceptatio, & iusticiæ imputatio, qua nos Deus complectitur, propter merita & satisfactionem Christi fide appræhensam.

Illud uerò non caret singulari astucia, quòd ultimo loco posuit hunc Lutheri paragraphum: Quicumq̃ ab ista doctrina excidit, ille necessario ruit in ignorantiam Dei, non intelligit, quæ sit Christiana iusticia & sapientia, qui sint ueri cultus Dei, est idolatra, manens sub lege, peccato, morte & Diaboli imperio, & omnia quæ facit sunt perdita & damnata.

Quod fecit ideo, quo scilicet rudiores, aut etiam negligentiores, non inspicientes locum, putarent Lutherum dixisse, quòd qui Osiandri doctrina aberrat, seu à doctrina de substantiali Dei iusticia, is sit ignarus Dei, &c. Cum ibi Luth. de hac sententiâ propriè disputet,
Quòd

Quòd Deus omnes electicias & commenticias religio-
nes extremè detestetur, eaq̃ sola uera sit religio, quam
ille per filium suum Mundo revelauit, à qua qui exci-
dit, toto coelo, aberret &c. Sic etiã superius fraudulẽ-
ter adduxit ex Luth. super 17. Ioannis hæc uerba.

Ich sage es auff mein seel/so wil ich gesehen vnd erfa-
ren hab/beide Prediger vnd Schreiber/so ist die besten
sein wõllen vnd sõllen (gar wenig ausgenommen) wissen
doch von diesem stück gar nichts/vnd ob sie gleich wol zu
weilen ein mahl hin zûratten/vñ treffen/so ist's doch als
mit ein traum geredt vnd gehõrt. Babi / Munch vñnd
Pfaffen schelten kõnen sie wol/aber des rechten grunde
damit man das Babsstumb vnd allerley falsche lehr stür-
zen muß/wissen jr warlig wenig etc. Cuius loci addu-
ctione conatur persuadere Oliander, quòd Luth. ue-
hementer desiderauerit in doctoribus illam cognitio-
nem de iusticia Dei essentiali nos iustificante, cum ille
loquatur de eo, q̃ omnia in Christo & per Christum
habeamus, & nihil planè aliunde, sicut ipsemet Luthe-
rus suum locum communem, de quo ibi disputat, hisce
uerbis recitat. Nemlich/das wir alles inn dem Christo
haben/was wir haben sõllen/vnd nichts in vns/oder ei-
nigem menschen. Queritur ibi Lutherus, paucos intelli-
gere, quantum omnium bonorum thesaurum in solo
Christo repositum habeamus, & non, paucos scire, q̃
per substantialem æternamq̃ diuinitatis Christi iusti-
ciam iusti simus. Apposita quidem ad decipiendos ru-
diores negligentioresq̃, sed certè nimis uafra prauaq̃
hæc authoris citandi ratio est.

Postremò citat Luth. super secundam Petri, uerum

& Luth. & Petrus ibi agunt, non de ipsa iustificatione seu recōciliatione cum Deo, quam priori epist. Petrus dixerat factā precioso sanguine immaculati agni, Vbi Luth. affirmauerat lauatos nos esse sanguine Agni, sed agitur de bonis seu præmijs quæ reconciliationem seu iustificationem sequuntur, de qua re paulò post clarius. Ideo super eadem Epistola Luth. paulò antè citatum ab Osiandro locum, inquit, Gott haben/ist alle gnad/ alle barmhertzigkeit haben/vnd alles/was man guts haben kan. Christum haben / ist den heiland vnd Nitler haben / der vns dahin bracht hat/das Gott vnser ist/vnnd vns bey ihm alle gnad erworben. Ita hîc disertè Luth. separans docet aliud esse, per mediatorem Christum Deo reconciliari, seu iustificari, eiq; amicum fieri, aliud esse, posteaq; es iustificatus, Deum habens amicum & patrem, fieri participem eius diuinę nature, omniumq; eius bonorum.

Quare & in loco ab Osiandro adducto dicit Petrus nos accepisse promissionem, q; erimus participes diuinę naturę, qui sermo facillè indicat de promissione sequutorum bonorum ibi agi, non de præsentî præteritæue piorum iustificatione, sicut postea clarius exponemus, quorsum illa participatio, fruitio ac visio diuinitatis propriè pertineat, referendaq; sit. Sed adde-
mus iam & alia aliquot Lutheri testimonia propalã cum Osiandri sententiã pugnantiã. Videmus enim eum etiã illud uehementer urgere, q; sententiã eius, cum Lutheri sententiã prorsus conueniat.

Quare ad tuendam ueritatem necesse est pluribus dictis ostēdere, quidnam uerè Lutherus senserit de hac

re & docuerit. In Postilla maiori prima hebdomada ad
uetus super dictū, Ecce rex tuus uenit tibi iustus &c. in
quit. Merck dieses stücklein mit vleysß / das wo du in der
Schrift findest das wörtlein / Gottes gerechtigkeit / das
du dasselbige ia nit von der selbweisenden innerlichen ge-
rechtigkeit Gottes verstehst / wie die Papisten / auch vil
heilliger Better geirret haben / du wirst sunst darfür er-
schrecken / Sondern wisse / das es heist nach brauch der
Schrift / die ausgosne gnad vnd barmhertzigkeit Got-
tes / durch Christum in vns / dauon wir für ihm frum
vnd gerecht werden geacht / vnd heist darumb Gottes ge-
rechtigkeit oder fromkeit / dz nit wir / sondern sie wircket
in vns mit gnaden / gleich wie auch Gottes werck / Got-
tes weysheit / Gottes sterck / Gottes wort / gottes munde
heist / das er in vns wircket vnd redet. Dis alles beweist
klerlich S. Paulus Rom. 1. Ich scheme mich des Euan-
gelij nicht / deñ es ist ein krafft Gottes (vernim die in vns
wircket vnd vns sterck) zur seligkeit allen die daran glen-
ben / deñ es wird gottes gerechtigkeit driñen offenbaret /
als geschriben steht / Der gerechte lebet seines glaubens.
Hie sihestu / dz er vñ der gerechtigkeit des glaubens saget /
vñ dieselbige nennet er die gerechtigkeit gottes im Euan-
gelio verkündiget / Sintemal dz Euangelion leret nicht
anders / deñ wer da glaubt / der hat gnad / vnd ist gerecht
für Gott vnd wird selig.

Hic disertè affirmat Luth. primū, iusticiā Dei, qua per
fidē iusti sumus, nō esse illā substantialē Dei iusticiā, ut
Osiāder uult. Secundo, docet illā esse Dei misericordē
gratiā & fauorem erga nos propter Christum, id est, il-
lam misericordem acceptionem cœlestis patris, illū

amorem, illam benevolentiam, qua nos amplectitur propter Christi Fide à nobis apprehensi meritum & satisfactionem.

In eodem libro Dominica 4. post pascha super dictū, Spiritus arguet mundum de iusticia, inquit, Sondern der heilige Geist redt von solcher gerechtigkeit / die für Gott gilt / oder die er für gerechtigkeit helt / Was ist nu das vor ein gerechtigkeit / oder warin steht sie? Dz ist sie (spricht er) das ich zum Vatter gehe / vn̄ jr mich hinsurt nicht sehet / Das heist ja vndeutsch vnd für der welt lech erlich gnug geredt / vnd so das erste frembt vnd tunkel ist / das dis der welt sünd sey / das sie nit gleubet an jn / so lautet dir vil seltsamer vnd vnuerstenlicher / das dis allein gerechtigkeit sey / das er zum Vattre gehet vnd nicht gesehen wird & c. Et paulo post.

Aber das die heiligen nit verdampft werden / wie die andern / darin machet allein diß die vnterscheid / daß sie solche straff annehmen / bekennen vnd klagen / daß sie sünd haben / vnd also die frembde gerechtigkeit haben / welche ist allein ganz vnd gar des Herren Christi eigen werck / krafft vnnnd verdinst / welchs er heist zum Vatter gehen.

Den dis wort / das ich zum Vatter gehe / begreiffst das ganze werck vnser erlösung vnnnd Seligung / dazu Gottes Sohn von himel gesand / vnd das er für vns gethan hatt / vnd noch thut / bis ans ende / Nemlich sein leiden / todt vnd Aufferstehung vnd gankes reich in der kirchen / Den dieser gäck zum Vatter / heist nichts anders / den dz er sich dahin gibt zu einem opffer / durch sein blüt uergiffen vnd sterben / damit für die sünd zubezalen / vnd
darnach

darnach wider durch seine aufferſtehung vberwindet/
vnd vnter ſeine gwalt bringet Sünd / todt vnd helle/
vnd ſich lebendig ſezet zur rechten hand des Vatters/da
er vnſichtbar regieret vber alles in himel vnd erden/vnd
ſeine Chriſtenheit durch die predigt des Euangelij ſam
let vnd ausbreitet/vnd die ſo da glauben/ bey dem Vat
ter als ein ewiger Mittler vnnnd höher prieſter vertritt
vnd vorbittet/weil ſie noch vberige ſünd vnd ſchwachheit
haben/darzu des heiligen Geiſtes krafft vñ ſtercke gibt/
die Sünde/Teuffel vnd todt zuuberwinden.

Siehe das heiſt vnd iſt der Chriſten gerechtigkeit für
Gott / das Chriſtus zum Vatter geht / das iſt für vns
leidet/aufferſtehet/vnnnd alſo vns den Vatter verſonet/
das wir vmb ſeinet willen vergebung der ſünden vnnnd
gnad haben/das es gar nicht iſt vnſers wercks noch ver
dienſts/ſondern allein ſeines ganges/den er thut vmb
vnſern willen/das heiſt eine frembde gerechtigkeit (dar
vmb wir nichts geſhan noch verdienet haben noch ver
dienen können)vns geſchenkt vnd zuegen gegeben/das
ſie ſoll vnſer gerechtigkeit ſein/dadurch wir Gott gefal
len/vnd ſeine liebe kinder vnd erben ſindt etc.

Hic prolixè, clarè & diſertè dicit Lutherus iuſticiam
noſtram eſſe illud Chriſti ad Patrem ire. Quòd ire cõ
plectatur omnes actiones & paſſiones Chriſti, ad quas
propter nos peragendas à Patre cœlitus miſſus eſt.

Dominica 9. poſt Trinitatis in poſtilla maiori tota
conſumitur in docenda Chriſtiana iuſticia, quam, niſi
prolixitatem vitarem, totam hîc interponeremus.
Tractat ibi tres quæſtiones de Chriſtiana iuſticia.

Prima, in quo conſiſtat. R. in miſericordia ſeu remis-

hione peccatorum. Inquit enim in primo paragrapho,
cum ad rem uenit.

Über diese cufferliche fromkeit ist nu ein andere die ni
cht auff erden &c. Sequitur statim. D^z ist nu die so man
heisset Gottes gnade oder vergebung der sünden &c.
Dauon Christus in diesem vñ andern Euang. sagt &c.
Aliquāto post de eadē re loquens ait: Darumb gehöret
kunst vñ verstand darzu / d^z man diese gerechtigkeit er-
greiffe vñ halte etc. Et aliquāto post. Darumb soll diese
lehr gefasset werden / das man genzlich darfür halte / d^z
vnser fromkeit für Gotte heisse vergebung der sünden etc.

Secundò docet per quam principalem efficientem
causam nobis talis iusticia cōtingat, & ueluti ex q̄ fon-
te in nos fluat, nempe ex merito seu satisfactione Chri-
sti, Inquit enim initio secundæ quæstionis.

Das sey für das erste gesagt / was die Christliche ge-
rechtigkeit sey / vnd warinne sie stehet / Fragstu nū weit-
ter / woher sie komme oder wodurch sie zuwegen brache
oder erworben seye Antwort / daher kommet sie / das Je-
sus Christus gottes Sohn von himel kommen vnd mensch
worden / für vnser sünd gelitten hat vñ gestorben ist / d^z
ist die ursache vnd mittel / vnd der schatz durch welchen
vnd vmb welches willen vns die vergebung der sünde vñ
Gottes gnade geschencket ist.

Tertio disputat de medio, per quod nobis ea iusticia
applicetur, nempe per uerbū & sacramenta. Nam in
principio tertie quæstionis sic inquit, Das dritte / wie
oder wo durch wird vns nu solche gerechtigkeit heinge-
bracht / d^z wir den schatz durch Christum erworben / em-
pfahen etc. In ea ergo concione dilucidissime totam ma-
teriam

teriam iusticię fidei Christi Luth. nobis exponit: ipsam iusticiã dicit esse remissionem p̄ctõꝝ seu gratiam. i. gra-
tuitam acceptationem. Proximã principalem causam
eius dicit esse meritum, obedientiã seu passionem Chri-
sti. Instrumentalem uero causam affirmat esse fidem &
Verbum ac Sacramenta. Nusq̄ prorsus peccatores ad
illam eternam substantialemq̄ filij Dei iusticiam remit-
tit. Ex quo solo sermone sine ulla dubitatione intellige-
re possumus, Lutherum nihil minus sensisse, quã iu-
sticiam fidei, qua peccator iustificatur, esse illam æter-
nam substantialemq̄ Dei iusticiam.

In Domestica postilla Dominica 4. post Pascha mul-
tum ac diligenter inculcat nostram iusticiam esse illud
Christi ire ad patrem, id est, Vitam, Passionem, Re-
surrectionem & Ascensionem Christi. Quod ut cer-
tius lectori constet, adscribam aliquot dicta ex ea con-
tione excerpta.

Darumb wen wir wöllen recht from werden / so mus-
sen wirs mit vnsern wercken nit anfahen / Es wirdts ni-
cht thün / das du ein Munch werden / so viel fasten vnd
betten woltest / Das aber wirdt es thün / wen du wilt der
sünden los vnd ein Christ werden / das du weist / das
Christus zu seinem Vatter ist gangen etc. Sequitur sta-
tim, Durch guete werck wirstu nit from vnd gerecht für
Gott / das geschicht allein dardurch / das Christus zum
Vätter geht / Der weg allein / vnd kein ander ist / da-
durch wir von sünden erlöset vnd gerecht werden.

Des Herrn Christi gang aber heist anders nicht / denn
das er gelitten / vñ am creus gestorben / vñ durch den tod
vñ dieser welt ab gescheyden ist / vñ zum Vatter gangen /

Dz ist gehn himel auffgefaren/da er sitzet zur rechten Got-
tes vñ regieret/dz ist der Schatz gar/dardurch wir frum
werdē/dz also kein gerechtigkeit ist in meiner krafft noch
vermögens/sondern des Hern Christi/dz er zum Vatter
geht/das ist nu auff deutsch souiel gesagt/Niemandt
wird gerecht/selig noch von sünden loß/den alleine dar-
durch/dz Jesus Christus gelitten hat/gestorben vñ von
den todten wider auffstanden ist/Dieser gang machet
gerecht vnd sunst nichts &c. Sequitur statim. Hie stehet
das es alleine der gang vnser Hern Christi zum Vatter
thun vnd ausrichten solle. Solchs ist die rechte vnd
ware gerechtigkeit da die welt nichts von weiß/vnd allei-
ne der heilige Geist von lehret &c. Sequitur statim. Dar-
umb stehet diese meinung fest and gewiß/dz wir keine an-
der gerechtigkeit noch ewiges leben können haben/den die
se/das Jesus Christus von dieser welt zum Vatter gan-
gen ist/darbey/sprich/will ich bleiben/vnd soll mir der
Teuffel nit nemen noch vmbstossen &c. Aliquanto post.
Den/dz mus in all wege sein/dz man diß werck mit dem
glauben fasse/an diesem gang vnd werck Christi hat es
keinen mangel/Christus hats ausgerichtet/vñ liget fort
an nur an dem/dz wir es mit glauben annemen/vñ vns
solches trösten/Gleubstu es/so hastu es/gleubstu es aber
nicht/so hastu nichts danon/dz also vnser gerechtigkeit
rein vñ gar auffer vns genohnen vñ alleine auff Chris-
tum/vñ sein werck oder seinen gancz geseht werde/auff
dz wir gewys wissen/wo wir endilich bey bleiben sollen
etc. Darumb hats vnser lieber Herr Christus ganz vnd
gar von vns weg genommen/vnd auff sich selbs geseht/dz
wir vns darauff grundē sollen/vnser gerechtigkeit heisse
vnd

vñ seie sein gang/sein sterben/sein gnug thüung etc. Sequitur statim: Ein Christ aber hat ein sonderliche kunst/da die welt nicht von weis/Nemlich das es auffer dem glauben alles sünd sey/vnd dz die rechte ewige gerechtigkeit allein auff dem stehe/das Christus zum Vatter gehet/vnd wir in nit sehen etc.

Ex hisce dictis clarissimè apparet etiam nolentibus, Lutherū sensisse & docuisse iusticiam nostram esse & consistere in operibus & meritis Christi post incarnationem effectis, nobisq; per fidem imputatis, & non in illa eius æterna diuinæq; essentia. In cōmentario, super Miserere mei, inquit Luth. Hæc autē iusticia (loquitur in præcedentibus de remissione peccatorum per meritum Christi) an non aliena iusticia est, quæ tota cōsistit in alterius indulgentia, & merum donum est Dei miserentis & propter Christum fauētis? Sequitur statim: Ergo Christianus non est formaliter iustus, non est iustus secundum substantiā aut qualitatem (docendī causa hisce uocabulis utor) sed est iustus secundum prædicamentum ad aliquid, nēpe respectu diuinæ gratiæ tantum & remissionis peccatorum gratuitæ, quæ contingit agnoscentibus peccatū, & credentibus, quòd Deus faueat & ignoscat propter Christum pro peccatis nostris traditum, & à nobis creditum & c.

Super de profundis uerò sic scripsit: In hoc uno acquiescit conscientia, quòd simpliciter sine ullo additamento propriæ dignitatis, nudissīma, ut sic dicā, nudissimæ misericordiæ Dei per Christum se committit, & dicit: O Domine, habeo tuam promissionem, quòd ex sola misericordia sit iusticia, quæ iusticia nihil aliud est,

quam tua ignoscencia, id est, quod non vis obseruare iniquitates &c. Sequitur statim.

Commendo igitur uobis hanc Dauidicam definitio-
nem Christianae iusticiae, Quod obseruare peccatū, est
condemnare, e contra non obseruare peccatū, est iustifi-
care seu iustum pronunciare. Et quod iusticia est, quan-
do nō obseruātur peccata, sed ignoscunt, condonātur,
& non reputantur, sicut alio in loco beatum definit, &
Paulus eā definitionē ualde proprie allegat: Beatus uir,
cui non imputauit Dñs peccatum. Non. n. dicit, Beatus
uir, qui non habet peccatū, sed cui peccatum, qd habet,
Dñs non imputauit, sicut hīc qđ dicit, Cū obseruānt
peccata. Hęc testimonia diligenter colligēda sunt, ut ui-
deamus, quomodo hęc doctrina sit fundata in scriptu-
ra sancta, & quomodo omnibus fiducia iusticiae operū
& legis in iudicio Dei præcisa sit &c.

In hisce dictis Lutherus clarè collocat iusticiam no-
strā, tum in passione, obediētia seu merito Christi, tum
& in remissione peccatorum, seu gratuito Dei fauore.
Quare inter se non pugnant. Nam quatenus Deus no-
bis meritum Christi imputat, eatenus peccata remittit
(in qua pccōrum remissione, ut superius dictum est, &
imputatio legis continet) nos pro iustis habet, nos terq;
fauens pater fit, nec usq; lacerat Christum & eius bene-
ficiū, ut Osiander, humanitati quidem remissionem
peccatorum, diuinitati uerò iustificationem seu iustici-
am nostram tribuit.

Hactenus, tum uerā usitatamq; inſtauratis Ecclesijs
sententiā, de peccatoris iustificatione recitauimus et cō-
firmauimus, tum & Osiandri Argumenta, tam ex sa-
cris

*Osiander la-
cerat Chri-
stum & eius
beneficia.*

cris literis quam scriptis Lutheri desumpta, Deiope, re-
futauimus, iam breuiter dicemus, quidnam sentiamus
de substantiali illa filij Dei iusticia.

Nam dicit forte aliquis, nihil ne ergo substantialis il-
la filij Dei iusticia fecit ad nostri iustificationem, aut &
uos estis inimici iusticie Christi, sicut Osiander suos ad-
uersarios duriter accusat.

Nos uero nequaquam putamus diuinitatem Christi ab hu-
manitate, quas duas naturas in Christo tantopere Deus
coniunxit, ut nostri reconciliatione, distrahendas, sed
utriusque nature, totius Christi obedientia & exinanitio-
ne nos iustificari, Deoque reconciliari credimus. Ceterum
substantialis illa filij Dei iusticia, sicut & sapientia, om-
nipotentia et omnes eius uirtutes, totaque diuinitas, haud
dubie non fuit ociosa in mundi redemptione seu recon-
ciliatione. Oportuit enim talem & tantum esse illum
nostrum pontificem, si non tantum peccata totius Mun-
di & iustissimam Dei iram tollere, Diabolum, inferos,
mundum & mortem uincere, sed & nos sceleratos ne-
bulones, Dei amicos, domesticos filios & heredes eter-
nae uitae omniumque Dei bonorum facere uoluit. Sola
enim humanitas Christi nequaquam tantas res efficere po-
tisset. Nec uero tantum infinitum adiumentum attu-
lit, uel potius extreme necessaria fuit iusticia, sapientia
& potentia substantialis filij Dei, atque adeo tota eius
diuinitas ad acquirendam olim reconciliationem seu
inueniendam redemptionem & iusticiam, sed & iam
cum ingenti, planeque necessaria utilitate nostra
ad dexteram Patris, pro nobis intercedit. Denique
& quia in nobis inhabitat, nosque membra filij

*Quid sentie-
rum de essen-
tiali iusticia
Christi.*

Dei capitis nostri sumus, Ideo omnium quoque bonorum eius, iusticiæ, sapientiæ, omnipotentia, diuinitatisque participes simus, & postea etiam magis erimus, cum non fide Deo fruemur, sed & facie ad faciem, teste Paulo, eum uidebimus, cum Christo erimus, eoque fruemur.

Hinc simul apparet, quomodo sit disputandum ad illud Osiãdri argumentum, quod sub finem maximè urget: Totus Christus est noster, & in nobis, ite: Spiritus sanctus totaque diuinitas est in nobis. Igitur & eius substantialis iusticia est nostra. Non. n. negatur, quin, quandoquidem simus filij & hæredes Dei, omniumque eius bonorum, atque adeo etiam ipsius diuinitatis participes, simul etiam iusticia eius, sapientia eius, omnipotentia eius omnesque uirtutes ac opes eius nostre sint. Verum illud negatur, quod illa iusticia sit, qua uel per quam iustificemur, reconciliemur, seu ex hostibus Dei amici eius fiamus. Hæc enim proprie iusticia est, de qua angimur & disputamus, scilicet illud medium, illa uia & ratio, qua & per quam, uel initio in Baptismo, uel postea in singulis reconciliationibus desinit nos Deus propter peccatum odisse, & incipit nos insuper, tanquam filios, amare & complecti, Imo & propter quam nos omnibus horis amat & fouet paternè, & per quam semper inuocantes ad benignum patrem accedimus.

Hanc ergo rationem, medium seu uiam, quam & fidei iusticiam seu iustificationem uocamus, credimus esse proprie meritum, obediẽtiam seu exinanitionem Christi Dei & hominis nobis per fidem imputatam, eamque & scripturae & D. Martini sententiam esse superius prolixè probauimus. Ceterum illa hæreditas, participatio

Iusticia essentiali non iustificamur.

tio fruitioꝝ diuinitatis & omnium eius bonoꝝ, quæ in altera uita nobis demũ plenè continget, non propriè iustificatio est, sed magis ueluti præmiũ iustificationis, & ipsa æterna uita seu foelicitas, ad quã per mediũ iusticiæ fidei seu iustificatiõis Christi festinamus ac puenimus.

Quod pulchrè Ioan. 1. cap. indicat, inquit, uidete qualem charitatem nobis dedit pater, ut filij Dei nominemur, propter hoc mundus non nouit nos, quia non nouit eum. Charissimi nũc Dei filij sumus, & nondum apparuit id, quod futuri sumus. Scimus aut si apparuerit, similes ei erimus, quoniã uidebimus eum sicut est. Omnis qui habet hãc spem in eum, purificat se &c. ubi clarè audimus illam nostram diuinitatem, cuius iam tenues primitias habemus, propriè ad illam futuram foelicitatem fruitionemq; Dei pertinere, cum eum uidebimus, sicut est. Inquit enim: similes ei erimus, cũ eum uidebimus, sicut est etc. de qua futura beatitudine et Paulus loquit, cum dissolui cupit, et esse cum Christo, item exuer e hoc terrenum tabernaculum, ut illud diuinum induat, diuinitatisq; Christi particeps fiat, eaq; corã fruatur, sicut alibi inquit: Tum uidebimus facie ad faciem. Valde ergo incommodè, imo uerò & impiè facit Osiander, qd dicta de futura foelicitate ad iustificationẽ trahit, atq; ita doctrinã de sequutura nostra beatitudine cum præsentia iustificatione commiscet confunditq;.

Hinc igitur apparet, quorsum pertineãt dicta, uel sacrarum literarum, uel etiã Luth. quæ de mirabili consociatione Christi cum homine, et de inhabitatione diuinitatis in homine loquuntur, nempe magis ad ipsam æternam foelicitatem, quã ad iustificationem seu reconci-

*Osiander cõ
fundit doctri
nam de iusti
ficatione ex
glorificatione
ne.*

liationem per meritum Christi, per quod medium ad
æternā salutem, ueluti ad Brauium quoddam perueni-
mus. Ideo etiam primitiæ spiritus inhabitantis appellan-
tur arrabo eterne uite, quia sint eius initia, sicut arrabo
precij initiū est. Et qd. n. erit omnino aliud illa foelicitas,
Quisio, fruitio, participatioq; diuinitatis, summaq; cum
Deo coniunctio. Hactenus ferme omnia diximus, quæ
de Osiandri scripto & sententiā dicēda putauimus. Pau-
ca ergo tantum de crassis erratis adijciemus, quæ tri-
buit communi Ecclesiarum sententiæ de iustificatione
& doctoribus eam sententiam sequentibus.

Facie 71. dicit, errare eos primum in eo horribiliter,
quod uerbum iustificare, pro absoluere & iustum pro-
nunciare accipiant, & nō re ipsa iustum facere. Verum
iam superius prolixè ostendit, id uerbum eam proprie-
tationem habere, & Osiandrum suā usitatæ con-
trariam nequaquā probasse. Quancq; & illud superius in-
dicauimus, quod longe fortiozem quandam absolutio-
nem significet, cū Deus iustificare dicitur, qui reuera
peccata nostra in profundum maris abijcit, quā cum
iniquus iudex facinorosum aliquem propter munus iu-
stificat, qui tamē reuera nec auferre à peccatore pecca-
tum, nec in alium transferre, multo minus alterius iusti-
ciam ei imputare, ac in eum transferre potest. Vera. n.
regula est, quod omnia uerba ad Deum translata sint si-
gnificatiōra. Secundò dicit eos in eo errare, quod nō fa-
ciant discrimen inter iustificationem & redemptionē.
de eo quoque superius diximus, ea ideo non differre,
quia Deus neminē patitur ex carcere & poenis redimi,
nisi iustificatum propria uel aliena iusticia. Nullum ille
effugere

effugere patit̄ pœnas, qui adhuc sit iniustus. Proinde, sicut superius ex ca. Ro. 8. diximus, eo ipso redimimur & liberamur, nec est, qui nos uel accuset, uel condēnet, quòd ab illo orbis terrarum iudice propter filium intercessorem iustificamur & absoluiamur.

Tertiò dicit eos in eo errare, quòd nihil certi queant dicere, quid nam sit iusticia fidel, qua coram Deo peccator iustificetur. Ad hoc respondemus, Nos certò & clare posse dicere, et iam nō tantum dixisse, sed & probasse, exinanitionem Christi & obedientiã in hac uita propter nos præstitam, nobisq; per fidem imputatam, esse nostram iusticiam coram Deo.

Opus Diaboli in Osiander.

Deinde dicit, eos in eo errare turpissimè, quòd diuinam naturã à iustificatione separēt, Nos uerò nequaquã separamus, sed utriusq; nature & totius Christi obedientiã & exinanitionem nobis imputata iustificari peccatorem credimus. Nam de diuina certè natura scriptũ est Philip. 2. Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est se equalem esse Deo, sed exinaniuit semetipsum &c. Quod si est opus diaboli, diuidere naturas in Christo, tum certe uiderit ipse, ne eius peccati reus sit. Nam non uno loco dicit, nos non esse iustos nisi per solam diuinitatem Christi.

Deniq; accusat Osiander, tum statim in præfatione, & postea, uisitã nostris Ecclesijs sententiam, quòd securitatẽ, ac in bene operãdo negligentiam pariat. Atqui satis doctrina hæc urget homines ad piẽ uiuendũ. dum & statim initio seriò cõtritionem & desinere malè facere inculcat, & postea negat fidem cum malo proposito esse posse, & deniq; tum diligenter monet, non esse am

plius peccandū, sed potius, quandoquidem Spiritu sancto ad bona opera regenerati sumus, placato iam coelesti patri in noua ista uita sedulo seruiendū, ne denuo in totā Dei iram, in qua antea fuimus, recidamus, nobisq; p̄ eius aliquid accidat. Quare nihil necesse fuisset huius rei gratia uel nouā aliquam doctrinam excogitare, uel eo nomine uisitatam nostris Ecclesijs religionem cum multorum scandalo & impiorum derisione infamare.

At si nos uellemus dicere de erroribus & incommodis ex Osiandri sententia orientibus, nimis profecto amplam dicendi materiam haberemus.

Primum. n. cū facit duplex uerbum externū & internum, et facie 36. dicit internū uerbum, illud Dei consiliū de redemptione humani generis esse ipsum filiū, qui appellatur uerbum, uidentur profecto ei est, ne si cut consiliū redemptionis peccatorum sit unum uerbum internū, ita cōsiliū salutis angelorū, item creatio nis, quoniam sunt diuersa cōsilia, sint etiā diuersa interna uerba, atq; ita sint diuersi filij. Et sicut externum uerbū Dei, quod appellamus Euangelium, habet sibi correspondens internum uerbum, ita etiam lex, quod idem uerbum Dei est, ab Euangelio plurimum differens, habet suum internum uerbum ab altero differens.

Cohorrescimus profecto cogitātes, q̄ errores ex istis subtilitatibus sequi possent. Nos iudicamus nihil esse satius, q̄ nullas subtilitates de diuinitate scrutari, multo minus publicè tractare, p̄ter eas, q̄ in Dei uerbo comprehensę sunt. Certū autē est nō esse reuelatū in scriptura, quare filius appellet uerbū. Alij quidē aliud diuināt. Plerēq; tñ illę diuinationes simpliciores, nimisq; ista Osiandri periculose sunt.

Deinde

Verbum in
ternum &
externum.

Deinde saepe describens, quomodo essentialis iusticia nobis communicetur, docet Christum cum diuinitate & humanitate sua in nobis habitare, et quia sumus os de osse eius & caro de carne eius, ita sicut eius diuinitas humanitati iusticiam substantialem cōmunicat, sic & nobis cōmunicare, quia carnis eius membra sumus. In qua iustificationis descriptione uidēdum ei esset, an ea ratio etiam patrum iustificationi cōueniret. Nam ante natiuitatem Christi Caro eius non fuit, non ergo potuit illis iusticia Christi per carnē reuera in ipsis existentem cōmunicari. Vnde apparet, quā parum sibi constet ista descriptio, & quōd, sicut olim imputatione meritum Christi pijs cōmunicatum est, et non infusione diuinitatis per Christi carnem, in carnem peccatorum. Itam quoq; res mera imputatione peragatur, & non illa propemodū physica Sympathia connexarū rerum, de qua disputat Osiander. Quanc̄ nō ignoramus interea simul nos & templa Dei, membraq; Christi esse.

Tertio multum sententia Osiandri cōfirmabit papistas, nō eo tantum, quōd ille confessionem Augustanā oēsq; nostras Ecclesias erroris in summo iustificationis articulo accusat, sed etiam, quōd eodem modo cum eis de iustificationē loquit. Vtriq; n. dicunt, charitate, quæ Deus est, nobis infusa nos iustos esse, & per fidem nos eatenus iustificari, quatenus fides ea charitate format. Miscet item nouā obediētiam cum illa gratuita acceptatione, & facit eam partem iustificationis. Qua ratione profus efficiet, ut homines partim per gratuitam Dei misericordiā, partim per sua opera iustificari saluariq; putent. Reuera multū cōuenit sententiā eius cum papī

stica, quantumuis ipse, ut est homo subtilis, non difficulter aliqua subtilia tenuiaq; discrimina excogitabit.

Quartò confirmabit multum sententia Osiandri no uorum Anabaptistarum & aliorum fanaticorum errorem. Contendunt enim illi se esse filios Dei, plenos Spiritu sancto, reuera iustos, in quibus nihil super sit peccati, atq; ideo, quicquid porro faciunt, ea Dei, ac Spiritus sancti opera esse aiunt. Quo prætextu nihil nõ flagiciorum patrant. Sic & Osiander ex nobis tm̄ non deos facit, nostras actiones Dei in nobis inhabitantis actiones esse dicit, nos reuera, &, ut phyci aiūt, actu, esse iustos factos, non tantū imputatione meritorum Christi, peccatumq; remanens extenuat. Nec tamen hīc affirmare uolumus Osiandæ esse Anabaptistam, aut quicq; cum eis coniunctionis habere. Scit enim quomodo ipse in sua confessione scripsit, Diabolum esse astutum architectum, scire per homines nihil tale cogitantes, maximorum errorum fundamenta iacere.

Quintò efficit omnino Osiandri sententia magnam quandam securitatem, non tantum hoc modo, ut iam dixi, dum scilicet nos quosdam iam diuinos homines & reuera, pr̄ sus iustos fingit, nostrasq; actiones Dei in nobis inhabitantis esse facit, sed etiam quod dum in nobis iusticiam esse contendit, qua peccata teguntur, facit, ut non simus admodum solliciti in petenda singulis horis à Deo remissione peccatorum. Quid enim necesse est me subinde trepidare & clamare, Remitte remitte debita, ueluti si miserimus peccator reus subinde peccās coram tribunali iusti alicuius iudicis stare, timens ne protinus carnifici dedar in æternū cruciandus, cū The-
saurum

faur̃ iusticię in carne & ossibus meis habeã, quam non ab extra imputatione querere me necesse est, sed ab intus propemodum ueluti physicum quoddam accidens per omnes humores, carnem et ossa mea infusa et diffusa mihi est.

Deniq; uehementer periculose Osiander nos a toto Christo ad solam eius diuinitatem traducit, & non contentus satisfactione & obediẽtia Christi in hac uita prestita ad ipsam substantialem iusticiã omnipotentis Dei prorupit, Deus ignis cõsumens est, bonis quidẽ ille benefacit, Verũ nobis peccatoribus parum tutum fuerit, ad illã tãtam maiestatem p̃silire, quoties aliquid a Deo petere uolumus. Si, n. essentialis filij Dei iusticia est illa mea iusticia, per quam Deo recõcilior, eumq; tanq; patrem accedo, oportet me accessurũ patrem, ut aliquid ab eo petam, nõ in sanguinem ac meritum Christi respicere, sed illa omnipotentis Dei iusticia, quę ipsemet Deus in sua maiestate est, niti ac fulciri. Quod non multo aliud est, quã ad Deum sine Mediatore accedere.

Verum scriptura docet, & ipsum Christũ in sancta sanctorum ad illum æternum patrem per suum sanguinem accessisse, & nobis eodem modo faciendum esse. Proinde haud dubie consultissimum fuerit non sapere ultra, quã opus est, sed cum ad æterni illius patris thronum accedere uolumus, lauemus dealbemusq; nos ac omnia nostra uestimenta in sanguine agni, eaq; formositate ac iusticia freti, speremus nos Deo gratos acceptosq; fore, omniaq; ab eo, quę petierimus, impetraturos.

F I N I S.

1761623